

EURASIA INTERNATIONAL CONGRESS OF HEALTH SCIENCES

April 3-4, 2023 / Adana, Türkiye

PROCEEDINGS BOOK

EDITOR:
Dr. Havva MEHTIEVA

ISBN: 978-1-955094-46-7

EURASIA INTERNATIONAL CONGRESS OF HEALTH SCIENCES

April 3-4, 2023

Adana, Türkiye

PROCEEDINGS BOOK

Edited by

Dr. Havva MEHTIEVA

All rights of this book belong to Liberty Academic Publishers- 2023.

Without permission can't be duplicate or copied. Authors of
chapters are responsible both ethically and juridically.

Liberty Academic Publishers- 2023 ©

Issued: 08.04.2023

ISBN: 978-1-955094-46-7

CONGRESS ID

EURASIA INTERNATIONAL CONGRESS OF HEALTH SCIENCES

DATE-PLACE

April 3-4, 2023

Adana, Türkiye

EDITOR

Dr. Havva MEHTIEVA

EVALUATION PROCESS

All applications have undergone a double-blind peer review process

CONFERENCE ORGANIZING COMMITTEE

Prof. Dr. Pınar AYVAZOĞLU DEMİR - Kafkas University

Prof. Dr. Turabdjano Sadritdin MAKHAMEDDINOVICH - Tashkent State Technical University

Prof. Dr. Mutalov Shukhrat KHMADJONOVICH - Tashkent Institute of Chemistry-Technology

Prof. Dr. Gappar RAKHMANBERDIEV - Tashkent Institute of Chemistry-Technology

Assoc. Prof. Dr. Tavaldieva Gulbaxar Nishanovna - Tashkent Institute of Chemistry-Technology

Assoc. Prof. Dr. T. Meral OLTULU - Atatürk University

Assoc. Prof. Dr. T. Hakan EYGÜ - Atatürk University

Assoc. Prof. Dr. T. Kenese JUSIPOV - Kazak İletişim Akademisi

Assoc. Prof. Dr. T. Seyithan SEYDOŞOĞLU - Siirt University

Assoc. Prof. Dr. T. Şükrü BİNGÖL - Hakkari University

Assoc. Prof. Dr. T. Nilgün ULUTAŞDEMİR - Gümüşhane University

Dr. Tien Dung Nguyen - Tay Nguyen University of Agriculture and Forestry, Thainguayen

Dr. Upendra N Rai - National Botanical Research Institute

Dr. Muhammad Faisal - Islamic University of Sindh Madressatul, Karachi, Pakistan

Dr. Almaz AHMETOV - Azerbaijan Medical University

Elvan CAFAROV - Azerbaijan State Pedagogical University

Alina AMANZHLOVA - Coordinator

CONFERENCE SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Osman ERKMEN
Prof. Dr. Hülya ÇİÇEK
Prof. Dr. Fatih ÖZOGUL
Prof. Dr. Cengiz TATAR
Prof. Dr. Safarov Ismoil IBROHIMOVICH
Prof. Dr. Dodaev Kuchkar ODILOVICH
Prof. Dr. Mehmet KARAKİLCİK
Prof. Dr. Fedat ÖNER
Prof. Dr. Sema SALGIN
Prof. Dr. Taryel ISMAILOV
Prof. Dr. Upendra N Rai
Prof. Dr. Veli UZ
Prof. Dr. Naim DEREBAŞI
Prof. Dr. Uğur SALGIN
Prof. Dr. Temel ÖZTÜRK
Prof. Dr. Recai KUŞ
Prof. Dr. Mehmet SÜTYEMEZ
Prof. Dr. Pınar AYVAZOĞLU DEMİR
Doç. Dr. Betül APAYDIN YILDIRIM
Doç. Dr. İbrahim GÜNEŞ
Doç. Dr. Ali ÖZER
Doç. Dr. Faik PAŞAYEV
Doç. Dr. Şenay ÇETİNKAYA
Doç. Dr. Nuran YÖRÜKEREN
Doç. Dr. Tuğay AYAŞAN
Doç. Dr. Erdal YABALAK
Doç. Dr. ÖZGÜR CENGİZ
Doç. Dr. Ayşe Feyda NURSAL
Doç. Dr. Seyithan SEYDOŞOĞLU
Doç. Dr. Nilgün ULUTAŞDEMİR
Doç. Dr. MEHTAP DÜZ
Doç. Dr. Cafer TÜRKMEN
Doç. Dr. Muhammet UZUN
Doç. Dr. Figen ÇİLİNGİR
Doç. Dr. Nurlan ELEBESOVİÇ MAMATOV
Doç. Dr. DENİZ İZLEN ÇİFÇİ
Doç. Dr. Aysel GÜVEN
Doç. Dr. Hakan EYGÜ
Doç. Dr. Meral OLTULU
Doç. Dr. Fatih Mehmet ÖZKAL
Dr. Selim ŞENGÜL
Dr. Ercan ÇATAK
Dr. Tien Dung NGUYEN
Dr. Aysel KEKİLLİOĞLU
Dr. Almaz AHMETOV
Dr. Aykut BURĞUT
Dr. Neslihan ŞAHİN
Dr. Sevim MAZLUM
Dr. Selim KAYA
Dr. Muntazir MEHDI
Dr. Zeynep KARAÇOBAN
Dr. Yalçın KANBAY
Dr. Hüseyin GÖKÇE
Dr. Didar ÜÇÜNCÜOĞLU
Dr. Yılmaz UÇAR
Dr. Semih KALE
Dr. Murat Eyvaz
Dr. Şenol YAVUZ
Dr. Cem YAMALI
Dr. Mehtap TUĞRAK
Dr. Mohamed El MALKI
Dr. Mehmet Cemal ADIGÜZEL
Dr. Muhammad Faisal

PHOTO GALLERY

EURASIA INTERNATIONAL CONGRESS OF HEALTH SCIENCES

April 3-4, 2023 / Adana, Türkiye

Congress Program

Meeting ID: **819 4334 1960**
Passcode: **385254**

<https://us02web.zoom.us/j/81943341960?pwd=eHgVUVV6UUZ5QTIWZUlicmlaYWlxQT09>

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- ❖ To be able to attend a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID “Meeting ID or Personal Link Name” and solidify the session.
- ❖ The Zoom application is free and no need to create an account.
- ❖ The Zoom application can be used without registration.
- ❖ The application works on tablets, phones and PCs.
- ❖ The participant must be connected to the session 15 minutes before the presentation time.
- ❖ All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- ❖ Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

Points to Take into Consideration - TECHNICAL INFORMATION

- ◆ Make sure your computer has a microphone and is working.
- ◆ You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- ◆ Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- ◆ Requests such as change of place and time will not be taken into consideration in the congress program.
- ◆ Before you login to Zoom please indicate your name_surname and HALL number, **exp. Hall-1, Ali ÖZDEMİR**

ONLINE PRESENTATIONS

03.04.2023 / Hall-1

Meeting ID: 819 4334 1960

Passcode: 385254

ANKARA LOCAL TIME

10 00 : 12 00

HEAD OF SESSION: Assist. Prof. Dr. Engin TURAN

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Ebru KARAASLAN Meryem KILIÇ Tuğba YAVUZ	SANKO University	IMAGE PERCEPTION OF NURSING PROFESSION IN THE EYES OF PARENTS OF NURSING STUDENTS AND DETERMINATION OF FACTORS AFFECTING IT
Rümeysa SAĞIR Gökçesu AKŞİT DUDAKLI	Maltepe University	MEDICAL BUREAUCRACIES AND THE ROLE OF SOCIAL PERCEPTION IN THE PROFESSIONALIZATION OF NURSING: A PHENOMENOLOGICAL STUDY CONDUCTED IN ISTANBUL
Assist. Prof. Dr. Ümit ŞİMŞEK	Eskişehir Osmangazi University	THE IMPORTANCE OF FORENSIC MEDICINE NURSE IN THE EVALUATION OF SEXUAL CRIME CASES REVIEW
Dr. Ayla Tisinli Assoc. Prof. Dr.Gönen Dünderi	İstanbul Yeni Yüzyıl University	USING THE WORKLOAD MEASUREMENT SYSTEM IN NURSING SERVICES FOR PLANNING THE NUMBER OF NURSES IN HOSPITALS AND A PROPOSAL OF A MODEL
Assist. Prof. Dr. Engin TURAN Mensure TURAN	Şırnak University	NURSING CARE OF A PATIENT INTENSIVE CARE WITH THE DIAGNOSIS OF VARCELLA AND PNEUMONIA AFTER LIVER TRANSPLANTATION: A CASE REPORT
Assist. Prof. Dr. Engin TURAN Assoc. Prof. Dr. Gülay Manav Assoc. Prof. Dr. Gülbeyaz Baran Durmaz	Şırnak University Muğla Sıtkı Koçman University Dicle University	INVESTIGATION OF THE EFFECT OF EDUCATION TO DETERMINE DELIRIUM IN CHILDREN GIVEN TO NURSES WORKING IN A CHILD INTENSIVE CARE UNIT ON KNOWLEDGE LEVELS
Hülya KANKAYA Büşra GEREKLİ Serap ÖZER	Ege University	STIGMA, LONELINESS AND BURNOUT IN HEALTHCARE PROFESSIONALS IN THE 21ST CENTURY PANDEMIC

ONLINE PRESENTATIONS

03.04.2023 / Hall-2

Meeting ID: 819 4334 1960

Passcode: 385254

ANKARA LOCAL TIME

10 00 : 12 00

HEAD OF SESSION: Op. Dr. İbrahim TLCE

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Selahattin AYDEMİR Meryem GMŞ Merve İNCEMAN Zeynep TAŞ CENGİZ	Van Yüzüncü Yıl University	FREQUENCY OF <i>Ascaris lumbricoides</i> IN HISTOPATHOLOGICAL ANALYSIS OF CHILDREN'S APPENDECTOMY MATERIALS
Assist. Prof. Dr. Hasan ABAYLI	Fırat University	INVESTIGATION OF BOVINE RESPIRATORY CORONAVIRUS PRESENCE BY NESTED RT-PCR METHOD IN SYMPTOMATIC CATTLE IN EASTERN AND SOUTHEASTERN TURKEY
Betul SEVİNDİK Nadire UNVER DOĞAN Ozlem SECİLMİS Emine UYSAL Zeliha FAZLIOĞULLARI Ahmet Kagan KARABLT	Selcuk University	EVALUATION OF UTERINE ARTERY ORIGINS ON 3D CONTRAST-ENHANCED MAGNETIC RESONANCE IMAGES
Op. Dr. İbrahim TLCE Assist. Prof. Dr. Ali ATEŞ	Karaman Training and Education Hospital Karamanoğlu Mehmetbey University	CHILD FRACTURE FREQUENTLY MISSED IN EMERGENCY DEPARTMENT: TIBIA EMINENTIA AVULSION FRACTURE
Zehra KILINC Hıdır SARI Damla KILIÇ	Dicle University	THE EVALUATION OF THE POST-EARTHQUAKE ANXIETY LEVEL OF 6TH GRADE STUDENTS OF THE FACULTY OF MEDICINE IN A PROVINCE WHERE THE EARTHQUAKE HAS HAPPENED
Berrak MERMİT ERÇEK	Van Yüzüncü Yıl University	RETROSPECTIVE INVESTIGATION OF OUR CASES DIAGNOSED WITH ESOPHAGEAL NEUROENDOCRINE CARCINOMA
Osman Şahin Murat Kk	Batman Eğitim ve Araştırma Hastanesi	EXPERIENCES ABOUT VENTILATOR-ASSOCIATED PNEUMONIA IN A ADULT INTENSIVE CARE UNIT
Hamiyet ECİROĞLU Fatma YILDIZ Ali AKKOÇ zlem Ceren GÜNİZİ Murat UÇAR	Alanya Alaaddin Keykubat University	THE ROLE OF MIR-375 AND MIR-16 IN THE PATHOGENESIS OF PROSTATE CANCER
Uzm. Dr. Elif Gke ERSOY ŞİMŞEK	Eskişehir Yunus Emre Devlet Hastanesi	BAINBRIDGE-ROPER'S SYNDROME: A REVIEW

CONTENT

CONGRESS ID	1
SCIENTIFIC COMMITTEE	2
PHOTO GALLERY	3
PROGRAM	4
CONTENT	5

PROCEEDINGS BOOK

Hasan ABAYLI <i>INVESTIGATION OF BOVINE RESPIRATORY CORONAVIRUS PRESENCE BY NESTED RT-PCR MEHOD IN SYMPTOMATIC CATTLE IN EASTERN AND SOUTHEASTERN TURKEY</i>	1
Engin TURAN & Gülay MANAV, Gülbeyaz Baran DURMAZ <i>INVESTIGATION OF THE EFFECT OF EDUCATION TO DETERMINE DELIRIUM IN CHILDREN GIVEN TO NURSES WORKING IN A CHILD INTENSIVE CARE UNIT ON KNOWLEDGE LEVELS</i>	7
Engin TURAN & Mensure TURAN <i>NURSING CARE OF A PATIENT INTENSIVE CARE WITH THE DIAGNOSIS OF VARCELLA AND PNEUMONIA AFTER LIVER TRANSPLANTATION: A CASE REPORT</i>	13
Ayla TİSİNLİ & Gönen DÜNDAR <i>USING THE WORKLOAD MEASUREMENT SYSTEM IN NURSING SERVICES FOR PLANNING THE NUMBER OF NURSES IN HOSPITALS AND A PROPOSAL OF A MODEL</i>	19
Hülya KANKAYA & Büşra GEREKLİ, Serap ÖZER <i>STIGMA, LONELINESS AND BURNOUT IN HEALTHCARE PROFESSIONALS IN THE 21ST CENTURY PANDEMİC</i>	22
Ebru KARAASLAN & Meryem KILIÇ, Tuğba YAVUZ <i>IMAGE PERCEPTION OF NURSING PROFESSION IN THE EYES OF PARENTS OF NURSING STUDENTS AND DETERMINATION OF FACTORS AFFECTING IT</i>	24
Selahattin AYDEMİR, Meryem GÜMÜŞ & Merve İNCEMAN, Zeynep TAŞ CENGİZ <i>FREQUENCY OF <i>Ascaris lumbricoides</i> IN HISTOPATHOLOGICAL ANALYSIS OF CHILDREN'S APPENDECTOMY MATERIALS</i>	26
Rümeysa SAĞIR & Gökçesu AKŞİT DUDAKLI <i>MEDICAL BUREAUCRACIES AND THE ROLE OF SOCIAL PERCEPTION IN THE PROFESSIONALIZATION OF NURSING: A PHENOMENOLOGICAL STUDY CONDUCTED IN ISTANBUL</i>	28
Hamiyet ECİROĞLU, Fatma YILDIZ & Ali AKKOÇ, Özlem Ceren GÜNİZİ, Murat UÇAR <i>THE ROLE OF MIR-375 AND MIR-16 IN THE PATHOGENESIS OF PROSTATE CANCER</i>	29
Ümit ŞİMŞEK <i>THE IMPORTANCE OF FORENSIC MEDICINE NURSE IN THE EVALUATION OF SEXUAL CRIME CASES REVIEW</i>	32

Betul SEVINDIK, Nadire UNVER DOGAN, Ozlem SECILMIS & Emine UYSAL, Zeliha FAZLIOGULLARI, Ahmet Kagan KARABULUT <i>EVALUATION OF UTERINE ARTERY ORIGINS ON 3D CONTRAST-ENHANCED MAGNETIC RESONANCE IMAGES</i>	33
İbrahim TLCE & Ali ATEŞ <i>CHILD FRACTURE FREQUENTLY MISSED IN EMERGENCY DEPARTMENT: TIBIA EMINENTIA AVULSION FRACTURE</i>	34
Osman ŞAHİN & Murat KÜÇÜK <i>EXPERIENCES ABOUT VENTILATOR-ASSOCIATED PNEUMONIA IN A ADULT INTENSIVE CARE UNIT</i>	36
Hlya KANKAYA & BŐra GEREKLİ, Serap ÖZER <i>STIGMA, LONELINESS AND BURNOUT IN HEALTHCARE PROFESSIONALS IN THE 21ST CENTURY PANDEMIC</i>	38
Elif Gke ERSOY ŞİMŞEK <i>BAINBRIDGE-ROPER'S SYNDROME: A REVIEW</i>	40
Zehra KILINC & Hıdr SARI, Damla KILIÇ <i>THE EVALUATION OF THE POST-EARTHQUAKE ANXIETY LEVEL OF 6TH GRADE STUDENTS OF THE FACULTY OF MEDICINE IN A PROVINCE WHERE THE EARTHQUAKE HAS HAPPENED</i>	41
Berrak MERMİT EREK <i>RETROSPECTIVE INVESTIGATION OF OUR CASES DIAGNOSED WITH ESOPHAGEAL NEUROENDOCRINE CARCINOMA</i>	43

**TÜRKİYE’NİN DOĞU VE GÜNEYDOĞUSUNDAKİ SEMPTOMATİK SIĞIRLARDA
RESPIRATORY CORONAVİRUS VARLIĞININ NESTED RT-PCR YÖNTEMİ İLE
ARAŞTIRILMASI**

**INVESTIGATION OF BOVINE RESPIRATORY CORONAVIRUS PRESENCE BY NESTED
RT-PCR METHOD IN SYMPTOMATIC CATTLE IN EASTERN AND SOUTHEASTERN
TURKEY**

Hasan ABAYLI

Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0003-2116-105X

ÖZET

Coronavirüslerin birçok canlı türünü enfekte ettiği bilinmektedir. Zoonotik karakter sergileyebilen virüsün insanlar için de önemli bir küresel tehdit oluşturabileceğine MERS (Orta Doğu solunum sendromu) ve SARS (ağır akut solunum yolu yetersizliği sendromu) salgınları ile yakın zamanda şahit olunmuştur. Coronavirüsler buzağılarda neonatal diyare, sığırlarda kış dizanteri oluşturarak önemli ekonomik kayıplara yol açabilmektedir. Bu virüs (bovine coronavirus; BCoV) aynı zamanda solunum sistemini enfekte etmekte ve diğer virüs ve/veya bakterilerin bu enfeksiyonlara eşlik etmesi de hastalığın daha da şiddetlenmesine yol açmaktadır. Türkiye’de buzağuların neonatal diyare olgularına yönelik çok sayıda çalışma bulunmasına rağmen aynı etkenin sebep olduğu solunum sistemi enfeksiyonlarına yönelik çalışmalar sınırlı sayıdadır.

Bu çalışmada Türkiye’nin Elazığ (n:40), Malatya (n:40), Diyarbakır (n:31), Bingöl (n:13) ve Sivas (n:5) illerinde öksürük, dispne, nasal akıntı gibi solunum rahatsızlığı bulguları gösteren sığırlarda BCoV’un nested ters transkripsiyon polimeraz zincir reaksiyonu (nRT-PCR) ile varlığının araştırılması amaçlandı. Bu amaçla 2020 ile 2023 yılları arasında tercihen 2 ayıktan büyük farklı ırk ve cinsiyetten semptomatik sığırlar çalışmaya dahil edilerek nasal svaplar alındı. Nasal svaplar 2 mL steril fosfatlı salin tamponu (PBS) içerisinde sulandırılıp, soğuk zincir şartları gözetilerek Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Viroloji A.D.’a getirildi. Klinik örnekler işlendikten sonra total RNA izolasyonları gerçekleştirilerek nükleaz içermeyen su ile sulandırılan RNA NanoDrop 2000 spektrofotometrede miktarlandıktan sonra kullanılıncaya kadar -80°C dondurucuda saklandı. BCoV’un korunmuş nükleoprotein genine (N gene) yönelik daha önceki bir çalışmada tasarlanmış primerlerin tercih edildiği nested RT-PCR kullanılarak BCoV pozitif hayvanlar belirlendi (14/129, %10.85). Farklı illerden rastgele seçilen dördüne ait 400 bp PCR amplikonları tek yönlü sekans analizi ile doğrulandı. Nükleotit sekans sonuçlarına göre yeni Türk BCoV suşları birbirlerine %99-100 oranında özdeşti. Çalışmadan elde edilen yeni Türk BCoV’leri daha önce raporlanan Türk (TUR76, TUR83) ve Fransız BCoV’lere (BCoV/FRA/EPI/Caen/2013/10, BCoV/FRA/EPI/Caen/2008/04, BCoV/FRA/EPI/Caen/2010/06) %98.6-100 oranında nükleotit özdeşliği gösterdi.

Sonuç olarak bu çalışmadan çıkan sonuçla birlikte Türkiye’deki sığırlarda respiratory Coronavirus’un yaygınlığının %10.85 ile %33.3 arasında değişiklik gösterdiği belirlenmiştir. Elde edilen verilerin virüs epidemiyolojisi ve mücadelesine katkıda bulunacağı düşünülmekte ve gelecekte bu konu ile ilgili çalışmaların detaylandırılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Coronavirus, Prevalans, RT-PCR, Sığır, Türkiye

ABSTRACT

Coronaviruses are known to infect many living species. It has been witnessed recently with MERS (Middle East respiratory syndrome) and SARS (severe acute respiratory syndrome) outbreaks that the virus, which can exhibit a zoonotic character, can also pose a significant global threat to humans. Coronaviruses can cause significant economic losses by causing neonatal diarrhea in calves and winter

dysentery in cattle. This virus (bovine coronavirus; BCoV) also infects the respiratory system, and other viruses and/or bacteria accompanying these infections cause further aggravation. Although there are many studies on neonatal diarrhea cases of calves in Turkey, studies on respiratory system infections caused by the same agent are limited.

In this study, it was aimed to investigate the presence of BCoV by nested reverse transcription polymerase chain reaction (nRT-PCR) in cattle with symptomatic respiratory disorders such as cough, dyspnea, and nasal discharge in the provinces of Elazığ (n:40), Malatya (n:40), Diyarbakır (n: 31, Bingöl (n:13), and Sivas (n:5) in Turkey. For this purpose, between 2020 and 2023, symptomatic cattle older than 2 months of age and of different races and genders were included in the study and nasal swabs were taken. Nasal swabs were diluted in 2 mL of sterile phosphate saline buffer (PBS) and brought to Fırat University, Faculty of Veterinary Medicine, Department of Virology, following cold chain conditions. After the clinical samples were processed, total RNA isolations were performed and RNA diluted with nuclease-free water was quantified in the NanoDrop 2000 spectrophotometer and stored in the -80°C freezer until use. BCoV-positive animals were identified using nested RT-PCR, in which primers designed in a previous study for the conserved nucleoprotein gene (N gene) of BCoV were preferred (14/129, 10.85%). 400 bp PCR amplicons from randomly selected four from different provinces were confirmed by uni-directional sequencing. According to the nucleotide (nt) sequence results, the new Turkish BCoV strains were 99-100% identical to each other. The new Turkish BCOVs showed 98.6-100% nt identity to previously reported Turkish (TUR76, TUR83) and French BCOVs (BCoV/FRA/EPI/Caen/2013/10, BCoV/FRA/EPI/Caen/2008/04, BCoV/FRA/EPI/Caen/2010/06).

As a result, based on data from this study and previous studies, it was determined that the prevalence of respiratory Coronavirus in cattle in Turkey varied between 10.85 and 33.3%. It is thought that the data obtained will contribute to the epidemiology and control of the virus, and it is thought that studies on this subject should be detailed in the future.

Key words: Coronavirus, Prevalence, RT-PCR, Bovine, Turkey

Giriş

Solunum sistemi başlıca havada bulunan oksijenin vücuda kazandırılması ve karbondioksitin uzaklaştırılmasında görevli önemli bir organdır. Bu görevlerin dışında havanın nemlendirilmesi, ısıtılması, çeşitli partiküllerden arındırılması, vücuttaki asit-baz dengesinin sağlanması ve kan basıncının düzenlenmesinde de önemli görevler üstlenmektedir (Guyton, 1989).

Solunum sistemi hastalıkları dünya genelinde yetiştiriciliği yapılan sığırların en önemli problemleri arasındadır. Sığırlar için yetersiz kolostrum beslemesi ve/veya nakliye, süten kesim, kötü bakım koşulları ve anormal hava değişikliği gibi stres faktörleri predispoze durum ortaya çıkarmaktadır (Urban-Chmiel ve Grooms, 2012). Ekonomik kayıplar, mortalite artışı, kesim, süt verimindeki azalma, canlı ağırlık kaybı, düşük performans ve tedavi maliyetlerinden kaynaklanmaktadır (Urban-Chmiel ve Grooms, 2012). Amerikada yapılan bir değerlendirmede, hastalık sonrası antibiyotik, antiinflamatuvar, vitamin ve aşı gibi preparatların sığır başına 23.6 dolar maliyetinin olduğu (USDA), 2011 ile 2015 yılları arasında buzağı kayıpları (125 milyon dolar), tedavilerin (25 milyon dolar) ve ağırlık kaybının (15 milyon dolar) toplam maliyetinin 165 milyon dolar olduğu bildirilmiştir (Wang ve ark., 2018). Buzağılardaki solunum sistemi hastalıklarının meydana getirdiği toplam maddi kaybın ise İngiltere’de 99 milyon pound, Avrupada 576 milyon euro ve Amerika Birleşik Devletlerinde 3 milyar dolara yakın olduğu tahmin edilmektedir (Jones & Chowdhury, 2007; Ajdini vd., 2015; Güreli 2009; Joshi vd., 2016).

Sığırlarda solunum sistemi bozukluğuna yol açan balıca viral patojenler bovine parainfluenza tip 3 (BPIV-3, bovine respirovirus-3), bovine herpes virus tip 1 (BHV-1), bovine coronavirus (BCoV), bovine respiratorik sinsityal virus (BRSV, bovine orthopneumovirus), bovine viral diyare virus tip 1 (BVDV-1)’dir (Autio vd., 2007; Urban-Chmiel & Grooms, 2012). Viral ajanlar immunsupresyon gibi çeşitli mekanizmalarla *Mycoplasma bovis*, *Mannheimia haemolytica*, *Histophilus somni*, and *Pasteurella multocida* vb. ikincil bakterilere de duyarlılığı artırmakta ve hastalığın şiddetini artırmaktadır (Autio vd., 2007).

Coronavirüsler genetik rekombinasyon ve yüksek mutasyon kabiliyetleri neticesinde çok çeşitli türleri enfekte edebilme yeteneği kazanmıştır. Son dönemlerde MERS ve SARS gibi zoonotik karakterde enfeksiyonlara sebep olarak dikkatleri üzerine toplamıştır (Bidokhti vd., 2013). Coronavirüsler, buzağılarda neonatal diyare, yetişkin sığırlarda ise kış dizanterisine sebep olmaktadır. Bunlara ilave olarak aynı virüs solunum yolu enfeksiyonlarına yol açabilmektedir (Anthony vd., 2017; Beuttemuller vd., 2017). Türkiye’deki buzağılarda ishal ve pnömoni gibi sebeplerle meydana gelen ölümlerin oranının en az %15 oranında olduğu ve yıllık 575 milyon euro kayıba yol açtığı tahmin edilmektedir (Şahal vd., 2018).

Sığır coronavirüsleri *Coronaviridae* ailesi, *Orthocoronavirinae* alt ailesi, *Betacoronavirus* genusuna (*Embecovirus* alt genus), Betacoronavirus 1 türünde sınıflandırılmaktadır (ICTV, 2020). Zarflı, helikal simetrik, pozitif polariteli olan RNA viruslarıdır. Tek iplikli viral genom (+ sense, 31 kb) nukleokapsit (N) proteini, transmembran (M) glikoproteini, spike (S) glikoproteini, envelope (E) proteini ve hemaglutinin-esteraz (HE) glikoproteini kodlamaktadır (Maclachlan & Dubovi, 2011). S protein viral bağlanma ve füzyondan sorumlu proteindir ve S proteini hücrel proteazlar tarafından S1 ve S2’e kesilir (Maclachlan & Dubovi, 2011). Moleküler epidemiyolojik çalışmalarda N ve S genleri sıklıkla tercih edilmektedir.

Bu çalışmada 2020-2023 yılları arasında Elazığ, Malatya, Diyarbakır, Bingöl ve Sivas illerinde akciğer enfeksiyonu tespit edilen sığırlarda bovine coronavirus’ün yaygınlığının nested RT-PCR testi ile belirlenmesi amaçlanmıştır.

Materyal-Metot

Klinik örnekler

Çalışmada örneklenen hayvanlar (n:129) iki aylık yaştan büyük farklı ırk ve cinsiyete sahipti. Genel muayenede hayvanların tamamına yakınının hırıltılı, solunum güçlüğü ve öksürüğe sahip olduğu halsizlik, yüksek ateş ve burun akıntısının zaman zaman eşlik ettiği bilinmekteydi. Örneklem yapılan iller Malatya (n: 40), Elazığ (n:40), Diyarbakır (n:31), Bingöl (n:13) Sivas (n: 5)’di. Aynı işletme veya ahırdan 3’den fazla örneklemenin yapılmamasına özen gösterildi. Örneklemeler genel muayene sonrasında nazal svap yardımıyla yapıldı. Bu işlemin ardından nazal svaplar 2 mL steril PBS içerisine daldırıldı ve -20°C’de saklandı. Klinik örnekler soğuk zincir şartları yerine getirilerek Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesi Viroloji A.D.’a taşındı.

Viral RNA izolasyonu ve nested RT-PCR

PBS içerisinde ıslatılan svap içerikleri steril ependorf tüplere aktarıldı. 200 µL Trizol reagent ile kullanım talimatı uyarınca svaplardan total RNA izolasyonu gerçekleştirildi. Total RNA nadoDrop spektrofotometrede ölçüldü, miktarlandı ve kullanılmaya kadar -80°C’de depolandı.

Bovine coronavirus için PCR taramasında BCoV’un N genine spesifik primer setleri tercih edildi ve amplifikasyon parametreleri birebir uygulandı (Cho vd., 2001). Her bir PCR aşamasına Viroloji A.D stoklarından pozitif ve negatif kontrolleri eşlik etti. PCR ürünleri yükleme tamponu (6x) ile karıştırılarak toplam 15 µL hacimde olacak biçimde %1.5 (w/v) konsantrasyonundaki agaroz jel kuyucuklarına yüklendi. TAE tamponu içerisinde 110 Volt 45 dakika süren elektroforez işlemi sonunda agaroz jeller UV transilluminatörde görüntülendi.

Sekanslama

İkinci adımda (nested PCR) beklenen büyüklükte olduğu (400 bp) belirlenen PCR ampikonların sekans analizi çift yönlü olarak Macrogen laboratuvarında (Hollanda) gerçekleştirildi. Sanger dizileme yönteminin tercih edildiği bu adımda ABI 3730XL Sanger dizileme cihazı (Applied Biosystems, CA, ABD) ve BigDye Terminator v3.1 Cycle dizileme kiti (Applied Biosystems, CA, ABD) kullanıldı. Nükleotit dizileri Basic Local Alignment Search Tool-nuceotide (BLASTn) (nih.gov) ile konfirme edildikten sonra veriler Molecular Evolutionary Genetics Analysis versiyon X (MEGA X) programına aktarıldı. Bu çalışmadan elde edilen suşların nükleotit dizileri gen bankasından seçilen aynı veya farklı coğrafyaya ait diğer suş/izolatların ki ile CLUSTALW algoritması (Thompson vd., 1994) ile hizalanıp, kıyaslandı. Hizalanan çoklu sekans verilerin MEGA X programı aracılığıyla 1000 replikatta, Maximum Likelihood metodu kullanılarak filogenetik analizi gerçekleştirildi. Son aşamada konfirme sekans

verileri Genbankası veritabanına sunuldu. İncelenen suş/izolatların benzerlik yüzdeleri kendi içlerinde ve bu çalışmadan elde edilenler ile SIAS tools ([Immunomedicine Group: Tools >> SIAS \(ucm.es\)](http://www.immunomedicine.com)) kullanılarak gerçekleştirildi.

SONUÇLAR

Nested RT-PCR sonucuna göre 129 klinik örnekten 14'ünde (14/129, %10.85) pozitiflik tespit edilmiştir. Bu örnekler Elazığ (n:3/40), Malatya (n:3/40), Bingöl (n:4/13), Diyarbakır (4/31) illerindendi. Sivas iline ait klinik örneklerde BCoV pozitifliği tespit edilemedi. Farklı illerden olmak üzere rastgele seçilen 4 beklenen büyüklükteki amplikonun sekans analizi gerçekleştirildi ve bunlardan farklı olan 3'ü GenBankasına submit edildi (OQ652107-9). Bu suşlar TR/BCoV/Diyarbakır/11 (OQ652107), TR/BCoV/Diyarbakır/19 (OQ652108) ve TR/BCoV/Elz/19 (OQ652109) olarak adlandırıldı. Bunlar kendi aralarında %99-100 nükleotit özdeşliği göstermekteydi. Bu suşlar Türk (TUR76, TUR83) ve Fransız (BCoV/FRA/EPI/Caen/2013/10, BCoV/FRA/EPI/Caen/2008/04, BCoV/FRA/EPI/Caen/2010/06) BCoV'lere %98.6-100 oranında nükleotit özdeşliğine sahipti.

Tartışma

Türkiye ve Dünya'da neonatal buzağı diyaresi olgularına sıklıkla karşılaşılmaktadır ve erken müdahale edilmediği durumlarda bu hayvanlar kaybedilmektedir. Türkiye'de neonatal buzağı diyaresi üzerine birçok çalışma yapılmış ve çalışılmaya da devam edilmektedir. Ülkemizde diyareli buzağılarda BCoV'un prevalansı %1.1-37.7 arasındadır. Türkiye'nin farklı illerinden ishal olgularında BCoV varlığı 6 ilde (Bursa, Şanlıurfa, Konya, Denizli, Samsun, Ankara) %18 (Alkan 1998), Van yöresinde %1.12 (Çabalar vd., 2007), Kars yöresinde % 2.2 (Erdoğan vd., 2003), Siirt yöresinde %7 (Kozat & Tuncay 2018), Tokat yöresinde %9.35 (Coşkun & Kaya, 2018), Sivas ve ilçelerinde %9 (Külig & Coşkun, 2019), Elazığ ve ilçelerinde %13 (Ok vd., 2009), Erzurum ve ilçelerinde % 12.1 (Aydın & Timurkan, 2018), Kırkkale ve çevre illerde %37.27 (Aksoy vd., 2021), Kayseri'de % 19.2 (Berber vd., 2021), Edirne'de %12.5 (Ateş vd., 2022), Marmara Bölgesinde %2 (Pestil vd., 2016) oranlarında tespit edilmiştir.

BCoV'un yavru ve erişkin sığırlarda alt ve üst solunum yolunun etkileyerek pnömoni tablosu ortaya çıkardığı bilinmektedir. BCoV enfeksiyonu ile oluşacak pnömoni tablosu diğer viral ya da bakteriyel ajanların da duruma müdahalesiyle tablo daha da ciddileşebilmektedir (Gourlay vd., 1989) Ancak bu konu üzerine Türkiye'de yapılmış çalışma sayısı oldukça sınırlıdır (Temizkan & Alkan 2021, Hasoksuz vd., 2005, Timurkan vd., 2015). Bu sebeple biz bu çalışmada solunum sistemi bozukluğu bulunan farklı yaş ve ırktan 129 hayvanda BCoV varlığını araştırdık. Nested PCR sonuçlarına göre BCoV'un yaygınlığını %10.85 olarak tespit ettik. Temizkan ve Alkan (2021) Türkiye'nin çeşitli illerinden yaptıkları örnekleme sonrasında solunum sistemi bozukluğu bulunan 78 hayvandan 26'sında (%33.3) BCoV pozitifliği tespit etmiştir (Temizkan & Alkan 2021). Timurkan ve Aydın (2015) Erzurum bölgesindeki klinik semptomlu 54 sığırın 11'inde (%20.4) nested RT-PCR ile pozitiflik tespit etmiştir. Bu çalışmada klinik örneklerin BCoV yönünden pozitifliğinin belirlenmesi aşmasında N genine yönelik primerler ve nested RT-PCR yöntemi tercih edildi. N genin yüzey protein S genine göre daha az değişkenlik göstermesi pozitif örneklerin belirlenmesi aşamasında oldukça önem arz etmektedir. Bir çalışmada bu yöntemin antijen ELISA'ya göre 5000 kat, RT PCR yöntemine göre 50 kat daha duyarlı olduğu bildirilmiştir (Cho vd., 2001). Ayrıca bu yöntem hücre kültüründen virüs izolasyonuna göre daha az zahmetli hızlıdır (Decaro 2008).

Sonuç olarak Türkiyenin beş ilinden 129 pnömonili sığırın dahil edildiği bu çalışmada BCoV'un yaygınlığı %10.85 olarak belirlenmiştir. Türkiye'de bu konu üzerinde yapılan çalışmalar sınırlıdır. Elde edilen verilerin virüs epidemiyolojisi ve mücadelesine katkıda bulunacağı düşünülmekte ve gelecekte bu konu ile ilgili çalışmaların detaylandırılması düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Ajdini, S., Berberi, P., Ceroni, V. & Shabani, E. (2015). Bronchopneumonia and density of calves in stables, ANGLISTICUM, *Journal of the Association-Institute for English Language and American Studies*, 4 (12), 70-73.

- Aksoy, E., Kara, E., Yagcı, B. B. & Azkur, A. K. (2021). Investigation of bovine coronavirus and bovine rotavirus in calves with neonatal diarrhea in Kırıkkale and surrounding provinces *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9 (3), 38-46.
- Alkan, F. (1998). Buzağı ishallerinde rotavirus ve corona virusların rolü. *Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 45, 29-37.
- Anthony, S. J., Johnson, C. K., Greig, D. J., Kramer, S., Che, X., Wells, H., Hicks, A. L., Joly, D. O., Wolfe, N. D., Daszak, P., Karesh, W., Lipkin, W. I., Morse, S. S., PREDICT Consortium, Mazet, J. A. K., & Goldstein, T. (2017). Global patterns in coronavirus diversity. *Virus Evolution*, 3(1), vex012.
- Ateş, Ö. & Yeşilbağ, K. (2022). Neonatal buzağı ishal olgularında enterik virusların (BRV, BCoV, BVDV, BToV) çoklu enfeksiyonu. *Journal of Research in Veterinary Medicine*, 41 (2), 133-142.
- Autio, T., Pohjanvirta, T., Holopainen, R., Rikula, U., Pentikäinen, J., Huovilainen, A., Rusanen, H., Soveri, T., Sihvonen, L. & Pelkonen, S. (2007). Etiology of respiratory disease in non-vaccinated, non-medicated calves in rearing herds. *Veterinary Microbiology*, 119 (2-4), 256–265.
- Aydın, H. & Timurkan, M. Ö. (2018). Buzağı ishallerinde coronavirusun nukleoprotein gen ve rotavirusun vp7/vp4 gen bölgelerinin kısmi sekansı ve filogenetik analizi. *Atatürk Üniversitesi Veteriner Bilimleri Dergisi*, 13(2), 211-218.
- Berber, E., Çanakoğlu, N., Sözdutmaz, İ., Simsek, E., Sursal, N., Ekinci, G., Kökkaya, S., Arıkan, E., Ambarcıoğlu, P., Göksu, A. G. & Keleş, İ. (2021). Seasonal and Age-Associated Pathogen Distribution in Newborn Calves with Diarrhea Admitted to ICU. *Veterinary Sciences*, 8(7), 128.
- Beuttemmuller, E. A., Alfieri, A. F., Headley, S. A. & Alfieri, A. A. (2017). Brazilian strain of bovine respiratory coronavirus is derived from dual enteric and respiratory tropism. *Genetics and Molecular Research: GMR*, 16(2), 10.4238/gmr16029580.
- Bidokhti, M. R. M., Trávén, M., Krishna, N. K., Munir, M., Belák, S., Alenius, S. & Cortey, M. (2013). Evolutionary dynamics of bovine coronaviruses: natural selection pattern of the spike gene implies adaptive evolution of the strains. *The Journal of General Virology*, 94, 2036–2049.
- Cho, K. O., Hasoksuz, M., Nielsen, P. R., Chang, K. O., Lathrop, S. & Saif, L. J. (2001). Cross-protection studies between respiratory and calf diarrhea and winter dysentery coronavirus strains in calves and RT-PCR and nested PCR for their detection. *Archives of Virology*, 146(12), 2401–2419.
- Coşkun, A. & Kaya, U. (2018). Tokat Bölgesindeki Neonatal Buzağı İshallerinin Etiyolojisinin Belirlenmesi. *Manas Journal of Agriculture Veterinary and Life Sciences*, 8 (1), 75-80.
- Çabalar, M., Kaya, A. & Arslan, S. (2007). Yeni doğan buzağuların ishal olgularında rotavirüs ve coronavirus araştırılması. *Veteriner Bilimleri Dergisi*, 23, 103-106.
- Decaro, N., Elia, G., Campolo, M., Desario, C., Mari, V., Radogna, A., Colaianni, M. L., Cirone, F., Tempesta, M. & Buonavoglia, C. (2008). Detection of bovine coronavirus using a TaqMan-based real-time RT-PCR assay. *Journal of Virological Methods*, 151(2), 167–171.
- Erdoğan, H. M., Ünver, A., Güneş, V. & Çitil, M., (2003). Frequency Of Rotavirus And Coronavirus In Neonatal Calves In Kars District. *Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 9(1), 65-68.
- Gorden, P. J., & Plummer, P. (2010). Control, management, and prevention of bovine respiratory disease in dairy calves and cows. *The Veterinary Clinics of North America Food Animal Practice*, 26(2), 243–259.
- Gourlay, R. N., Thomas, L. H. & Wyld, S. G. (1989). Increased severity of calf pneumonia associated with the appearance of Mycoplasma bovis in a rearing herd. *The Veterinary record*, 124 (16), 420–422.
- Guyton, A. C. (1989). ‘Tıbbi Fizyoloji (Textbook of Medical Physiology)’, 7th Ed., Gökhan N, Çavuşoğlu H (çev.), İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi (W.B. Saunders Company)
- Gürel, H. (2009). Sığırlarda solunum sistemi hastalıklarının tedavisinde kullanılan antibiyotikler. *Veteriner Hekimler Derneği Dergisi*, 80(3), 29-33.

- Hasoksuz, M., Kayar, A., Dodurka, T. & Ilgaz, A. (2005). Detection of respiratory and enteric shedding of bovine coronaviruses in cattle in Northwestern Turkey. *Acta Veterinaria Hungarica*, 53(1), 137–146.
- ICTV, 2020. Virus Taxonomy: 2020 Release. <https://talk.ictvonline.org/taxonomy/> (Erişim 15.03.2023)
- Jones, C. & Chowdhury, S. (2007). A review of the biology of bovine herpesvirus type 1 (BHV-1), its role as a cofactor in the bovine respiratory disease complex and development of improved vaccines. *Animal Health Research Reviews*, 8(2), 187–205.
- Joshi, V., Gupta, V. K., Kumar, O. V., Pruthvishree, B. S., Dimri, U. & Alam, S. (2016). Bovine respiratory disease-an updated review, *Journal of immunology and immunopathology*, 18(2), 86-93.
- Kozat, S. & Tuncay, İ. (2018). Siirt yöresindeki yenidoğan ishalleri buzağlarında Rotavirus, Coronavirus, Cryptosporidium Spp, Escherichia coli K 99 ve Giardia lamblia etkenlerinin prevalansı. *Van Veterinary Journal*, 29 (1), 17-22 .
- Kuliğ, C. & Coşkun, A. (2019). Sivas ve İlçelerindeki Neonatal İshalleri Buzağlarında E. coli, Cryptosporidium, Clostridium perfringens, Rotavirüs ve Coronavirüs Prevalansı. *Turkish Veterinary Journal*, 1 (2), 69-73.
- Maclachlan, N. J. & Dubovi, E. J. (2011). Fenner’s Veterinary Virology, 4th edn. Academic Press Elsevier, New York Saif, L. J. Bovine respiratory coronavirus. *Veterinary Clinics of North America: Food Animal Practice*. 26(2), 349–364.
- Ok, M., Güler, L., Turgut, K., Ok, U., Sen, I., Gündüz, I. K., Birdane, M. F., & Güzelbekteş, H. (2009). The studies on the aetiology of diarrhoea in neonatal calves and determination of virulence gene markers of Escherichia coli strains by multiplex PCR. *Zoonoses and Public Health*, 56(2), 94–101.
- Pestil, Z., Gülyaz, V. & Hasöksüz, M. (2016). Marmara bölgesinde yeni doğan buzağı ishallerinde bovine coronavirusların saptanması ve patojenite çalışması. *Etlik Veteriner Mikrobiyoloji Dergisi*, 27 (1), 16-20.
- Sevinc Temizkan, S. & Alkan F (2021). Bovine coronavirus infections in Turkey: molecular analysis of the full-length spike gene sequences of viruses from digestive and respiratory infections. *Archives of Virology*, 166(9), 2461-2468.
- Şahal, M. , Terzi, O. S. , Ceylan, E. & Kara, E. (2018). Buzağı ishalleri ve korunma yöntemleri. *Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi*, 58, 41-49 .
- Thompson, J. D., Higgins, D. G., & Gibson, T. J. (1994). CLUSTAL W: improving the sensitivity of progressive multiple sequence alignment through sequence weighting, position-specific gap penalties and weight matrix choice. *Nucleic Acids Research*, 22(22), 4673–4680.
- Timurkan, M. , Aydın, H. & Belen, S. (2015). Erzurum bölgesinde sığırlarda respiratory coronavirus enfeksiyonunun rt-pcr ile tespiti ve moleküler karakterizasyonu. *Atatürk Üniversitesi Veteriner Bilimleri Dergisi*, 10(3), 186–192.
- Urban-Chmiel, R. Grooms, D.L., 2012. Prevention and control of bovine respiratory disease. *Journal of Livestock Science*, 3, 27–36.
- USDA, “Types and costs of respiratory disease treatments in U.S. Feedlots, veterinary services centers for epidemiology and animal health 4 (2013). <https://www.aphis.usda.gov>.
- Wang, M., Schneider, L. G., Hubbard, K. J. & Smith, D. R. (2018). Cost of bovine respiratory disease in preweaned calves on US beef cow-calf operations (2011-2015). *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 253 (5), 624–631.

**ÇOCUK YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERE ÇOCUKLARDA
DELİRYUMU BELİRLEMeye YÖNELİK VERİLEN EĞİTİMİN BİLGİ DÜZEYLERİNE
ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

**INVESTIGATION OF THE EFFECT OF EDUCATION TO DETERMINE DELIRIUM IN
CHILDREN GIVEN TO NURSES WORKING IN A CHILD INTENSIVE CARE UNIT ON
KNOWLEDGE LEVELS**

Engin TURAN

Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0001-6670-3217

Gülşay Manav

Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0002-3703-4197

Gülbeyaz Baran Durmaz

Doç. Dr., Dicle Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0001-5591-3710

ÖZET

Giriş; Deliryum başlangıçtaki zihinsel durumun dalgalı bir seyirle değişen dikkat ve farkındalığın bozukluğudur. Yoğun bakım ünitelerinde yatan deliryumlu çocuklar fark edilmedikleri için gerekli tedavi ve önlemlerin alınmasında geç kalınmaktadır. Bu çalışmada, çocuk yoğun bakım hemşirelerinin pediatrik deliryum hakkındaki bilgi düzeylerini ölçmek ve çocuklarda deliryumun tanınması, deliryum tipleri, klinik belirtileri, risk faktörleri ve tanılama araçları hakkında eğitim vermek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Tek gruplu ön test-son test desen olarak tasarlandı. Araştırmanın evrenini, pediatri yoğun bakımda çalışan hemşireler (n=33) oluşturmaktadır. Örneklem seçimine gidilmeyip evrenin tamamına ulaşıldı. Eğitim öncesi hemşirelerin deliryum bilgi düzeylerini test edildi. Eğitimler 40 dakikalık süre ile hemşirelerin çalışma alanı olan yoğun bakımda verildi. Verilen eğitimi ölçme ve değerlendirme için uzman görüşü alındı. Üç hafta sonra son test alınarak gerekli analizler yapıldı.

Bulgular: Katılımcıların büyük çoğunluğu lisans mezunu ve mesleki deneyime sahipti. Eğitim öncesi yapılan ön test puanları 73.33 ± 14.77 iken, eğitim sonrası son test puanları 97.27 ± 4.52 olarak tespit edilmiştir. Hemşirelerin ön test ve son test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur

Sonuç: Çocuk yoğun bakım ünitesinde çalışan hemşirelere verilen eğitimin deliryumu tanılamaya yeterli olduğu tespit edilmiştir. Hastane yönetimi tarafından yoğun bakım hemşirelerine deliryumu tanılama ve yönetimi ile ilgili hizmet içi eğitimler verilerek deliryum tarama ölçeklerini yoğun bakım protokollerine eklenmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Deliryum Eğitimi, Çocuk Yoğun Bakım, Çocuk Hemşiresi

ABSTRACT

Introduction; Delirium is a disorder of attention and awareness that alters the initial mental state with a fluctuating course. Since children with delirium in intensive care units are not noticed, it is late in taking the necessary treatment and precautions. This study was conducted to measure the knowledge

level of pediatric intensive care nurses about pediatric delirium and to provide education about the diagnosis of delirium in children, delirium types, clinical symptoms, risk factors and diagnostic tools.

Method: It was designed as a single-group pre-test-post-test design. The population of the study consists of nurses (n=33) working in the pediatric intensive care unit. Sample selection was not made and the entire universe was reached. The delirium knowledge levels of nurses before education were tested. Education was given in the intensive care unit for 40 minutes. Expert opinion was taken for the given education measurement and evaluation. After three weeks, the final test was taken and necessary analyzes were made.

Results: Majority of the participants were undergraduate graduates and had professional experience. While the pre-test scores before Education were 73.33 ± 14.77 , the post-test scores after Education were 97.27 ± 4.52 . A statistically significant difference was found between the pre-test and post-test mean scores of the nurses.

Conclusion: It has been determined that the training given to nurses working in the pediatric intensive care unit is sufficient to diagnose delirium. It is recommended to add delirium screening scales to intensive care protocols by providing in-service trainings on the diagnosis and management of delirium to intensive care nurses by the hospital management.

Keywords: Delirium Education, Pediatric Intensive Care, Pediatric Nurse

GİRİŞ

Deliryum bir bilinç bozukluğudur. Başlangıçtaki zihinsel durumun dalgalı bir seyirle değişen dikkat ve farkındalığın bozukluğudur. (Nur Eken ve ark., 2022). the Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders: Fifth Edition (DSM-5)'in tanımına göre; “Dalgalandan bir seyirle, kısa sürede gelişen temel dikkat ve farkındalığın bozulması ve değişimidir” (APA, 2013; Flaigle ve ark., 2016). Kritik hastalığın ciddi bir komplikasyonu olan deliryum hastalık seyrinin daha kötü sonuçlanması, hastanede kalış süresinin uzaması ve artan ölüm oranları ile ilişkilidir (Ely ve ark., 2001). Pediatrik deliryumun risk faktörleri, prevalansı, klinik belirtileri hakkında, gerekli tarama araçlarının olmayışı ve kanıta dayalı çalışmaların eksik olmasından dolayı çok az veri mevcuttur. (Silver ve ark., 2015a).

Son yıllarda, pediatrik deliryumun risk faktörlerini ve klinik belirtilerini ortaya koyan birçok araştırma yapılmıştır. Yapılan çok sayıda çalışmada, pediatrik deliryum prevalansının %15 ila %60 arasında olduğu belirlenmiştir (Siegel ve ark., 2020). Türkiye’de üçüncü düzey bir yoğun bakımda 105 çocuk ile yapılan bir çalışmada; yoğun bakımdaki çocukların %51.43’ü deliryum sendromu geliştiği tespit edilmiştir (Turan, 2021). Deliryumla ilişkili temel risk faktörleri arasında mekanik ventilasyon ihtiyacı, hastalığın şiddeti, koma, benzodiazepinler ve antikolinergikler gibi ilaçların kullanımı yer alır (Traube ve ark. 2017). Deliryumdan muztarip hastaların çoğu (%90’ından fazlası), genellikle daha belirgin ajite semptomlar olarak kendini gösteren hiperaktif deliryum yerine, letarjik davranışlarla kendini gösteren hipoaktif veya karışık alt tipleri görülmektedir (Smith ve ark. 2016). Hipoaktif deliryumla ilişkili davranışları fark etmek daha zor olabilir. Hiperaktif bir deliryumda gözlenen ajitasyon ve huzursuzluk yerine uyuşukluk, geri çekilme ve hareketsizlik hipoaktif deliryumu karakterize eder. Hastalar az hareket edebilir, iletişim kurmayabilir veya daha yavaş ve daha sessiz iletişim kurabilir ve uyanıkken sosyal etkileşimlere yanıt veremeyebilir. Bu tip hastalarda deliryum daha fazla gözden kaçabilmektedir. (Hosker, 2017; Lee-Archer ve ark., 2021; Whitlock ve ark., 2011). Pediatrik deliryumla ilişkili hırçınlık ve ajitasyon gibi davranış bozuklukları, yoğun bakım ünitesindeki hastalara ve personele zarar verebilir (Gangopadhyay ve ark., 2017). Pediatrik deliryumun erken teşhis edilmesi, alta yatan nedenlerin belirlenmesi ve gerekli tedavinin yapılması, çocuklarda uzun vadede ortaya çıkacak olumsuzlukları azaltacağından acil bir tıbbi konudur. (Silver ve ark., 2015b). Pediatrik deliryumun erken teşhisi tedavisi için gereklidir. Çünkü deliryum ile ilişkili hipermetabolik durum, kritik hastalıklarda iyileşmeyi engelleyebilir. (Schieveld ve ark., 2014; Traube ve ark., 2014). Deliryumlu çocuklarda, morbidite ve mortalite oranının %20 oranında arttığı belirtilmektedir (Turkel ve Tevare, 2003).

Çocuklarda Deliryum varlığını tespit etmek için tam bir psikiyatrik değerlendirme yapılması gereklidir ancak mevcut çocuk psikiyatri uzman hekimlerinin yetersizliği ve deliryumlu çocukların prevalansının yüksek olmasından dolayı sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle, özellikle yoğun bakım ünitelerinde yatan çocuklarda deliryumun erken fark edilmesi için yatak başında kullanılabilecek deliryum tarama araçlarına (Pandharipande, 2005; Simith ve ark., 2009) ve bu tarama araçlarının uygulayabilecek hastaların primer bakımından sorumlu hemşirelere ihtiyaç vardır. Bu bilgiler ışığında çocuklarda deliryumun belirlenmesi için hemşirelerin de tanılama yapması ve bu tanılamayı yatak başı tarama araçları ile yapma zorunluluğu oluşmuştur. Bu amaçla hemşirelerin çocuklarda deliryumu belirlemek için kolayca uygulayabileceği bir ölçek kullanımının yanında deliryum hakkındaki bilgi düzeyleri de yüksek olmalıdır.

Çalışmanın amacı; pediatri yoğun bakım hemşirelerinin pediatrik deliryum hakkındaki bilgi düzeylerini ölçmek ve çocuklarda deliryumun tanınması, deliryum tipleri, klinik belirtileri, risk faktörleri ve tanılama araçları hakkında eğitim vermek amacıyla yapıldı.

YÖNTEM

Çalışmanın tipi

Tek gruplu ön test-son test desen olarak tasarlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, pediatri yoğun bakımda çalışan hemşireler (n=33) oluşturmaktadır. Örneklem seçimine gidilmeyip evrenin tamamına ulaşıldı.

Veri Toplama

Araştırma verileri 2022 Haziran ayında araştırmacı tarafından toplandı. Deliryum eğitimi verilmeden önce hemşirelere “Hemşire Tanıtım Formu” ve “Deliryumu Tanılamaya İlişkin Bilgi Değerlendirme Formu” uygulandı. Eğitim verildikten üç hafta sonra Deliryumu Tanılamaya İlişkin Bilgi Değerlendirme Formu tekrar uygulandı.

Pediatri yoğun bakımda çalışan hemşirelere deliryum eğitimi

Hemşirelere eğitim programı düzenlenirken hastane yönetimi ile iş birliği yapılarak eğitimin verileceği yer ve zaman belirlendi. Eğitimin yeri ve zamanı belirlenirken hemşirelerin çalışma yoğunluğu ve yoğun bakımlarda hemşirelik hizmetlerinin kesintisiz olması dikkate alınarak yoğun bakım ünitesinde günde bir defa (saat 13:00-14:00) dört gün boyunca yapıldı. Hemşirelere Deliryum eğitimi verilmeden önce Hemşire Tanıtım Formu ve Deliryumu Tanılamaya İlişkin Bilgi Değerlendirme Formu uygulandı. Deliryum tanılamaya ilişkin bilgi değerlendirme formunda yer alan soruların hazırlanması ve puanlarının değerlendirilmesi için Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim fakültesinde görevli, eğitim alanında uzman iki kişiden görüş alındı¹. Uzmanların önerisi doğrultusunda verilen eğitimin içeriğine uygun 10 tanesi doğru-yanlış şıkları olan, 5 tanesi de çoktan seçmeli dört şıklı olan toplam 15 soru hazırlandı. Doğru-yanlış sorularının puanlaması için her soru 5 puan, dört şıklı sorularda ise her soru için 10 puan verilerek toplam 100 puan üzerinden değerlendirme yapıldı. Ön test için verilen form 3 günde toplandı. Ön test yapıldıktan sonra günde bir defa olmak üzere toplam 33 hemşireye eğitim verildi. Eğitimde Deliryumun tanımı, deliryumun patofizyolojisi, deliryumun risk faktörleri, deliryum tipleri, klinik belirtileri Deliryumu tanılama araçları, deliryumla ilişkili hemşirelik tanıları anlatıldı. Yoğun bakımda deliryumlu olduğu tespit edilen mevcut vaka üzerinden belirti ve bulgular gösterildi. Daha sonra soru-cevap bölümü ile yaklaşık 40 dakikalık eğitim süresi tamamlandı. Eğitimden 3 hafta sonra eğitimin etkinliğini belirlemek için son test uygulandı.

Araştırmanın Etiği

Bu çalışma Türkiye'nin doğusundaki bir Üniversitenin Tıp Fakültesinin Girişimsel olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onayı verildi. Çalışmanın yapıldığı kurumdan resmi izin alındı. Araştırma örnekleme alınma ölçütlerini karşılayan ve araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelerden sözel ve yazılı izin alındı. Hemşirelerden yazılı izin; araştırmanın amacı, süresi, uygulanması, verilerin

¹ Dr. Öğretim Üyesi İsmet KAYA, Dr. Öğretim Üyesi Zakir ELÇİÇEK

toplanması, araştırmaya katılmanın gönüllülüğe bağlı olduğu, araştırmadan istedikleri zaman ayrılacakları ve isimlerinin saklı tutulacağına dair bilgileri içeren Bilgilendirilmiş Onam Formu ile alındı.

Verilerin Analizi

Hemşirelerin deliryum bilgisini değerlendirmek ve eğitimin etkinliğini belirlemek için yapılan ön test ve son test'in istatistiksel analizleri yapıldı. Analiz olarak ortalama, standart sapma, min-max değerler ve paired Samles t testi kullanıldı.

BULGULAR

Araştırmaya pediatri yoğun bakımda görev yapan tüm hemşireler(n=33) katılım sağlamıştır. Katılımcıların %54.5'i erkek, %90.9'u lisans mezunu, %94'ü 3 yıl ve üzerinde çalışma deneyiminin olduğu, %57.6'sı üç yıl ve üzerinde pediatri yoğun bakım deneyimi olduğu tespit edilmiştir. Deliryum eğitimi verilen hemşirelerin sosyodemografik özelliklerine göre dağılımı tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Deliryum Eğitimi Verilen Hemşirelerin Sosyodemografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Sayı	%
<i>Yaş Ortalaması: 28.51±3.18</i>		
Cinsiyet		
Kadın:	15	45.5
Erkek:	18	54.5
Eğitim durumu		
Ön lisans	2	6.1
Lisans	30	90.9
Lisansüstü	1	3.0
Çalışma yılı		
1-2 yıl	2	6.0
3-5 yıl	15	45.5
6-10 yıl	15	45.5
11 ve üstü	1	3.0
Çocuk Yoğun Bakımda Çalışma Yılı		
1-2 yıl	14	42.4
3-5 yıl	13	39.4
6-10 yıl	6	18.2

Katılımcıların çocuklarda deliryum ile ilgili bilgileri eğitim öncesi ve eğitim sonrası test edilmiştir. Eğitim öncesi yapılan ön test puanları 73.33±14.77 iken Eğitim sonrası belirgin bir şekilde artış göstererek 97.27±4.52 puan olarak tespit edilmiştir. Hemşirelerin ön test ve son test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p=.000). Hemşirelerin çocuklarda deliryum bilgilerinin eğitim öncesi ve sonrası karşılaştırmaları tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Hemşirelerin Deliryum Bilgilerinin Eğitim Öncesi ve Sonrası karşılaştırması

	Ortalama ± standart sapma	Min-Max	t	p
Öntest	73.33±14.77	35-100		
Sontest	97.27±4.52	85-100	-11.42	.000

SONUÇ

Çocuk yoğun bakım ünitesinde çalışan hemşirelere verilen eğitimin deliryumu tanılamaya yeterli olduğu tespit edilmiştir. Hastane yönetimi tarafından yoğun bakım hemşirelerine deliryumu tanılama ve yönetimi ile ilgili hizmet içi eğitimlerin etkili olması bakımından sahada uygulamalı olarak verilmesi önerilmektedir. Ayrıca deliryum tarama ölçeklerini yoğun bakım protokollerine eklenmesi önerilmektedir.

KAYNAK

American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition. 5th ed. Washington, DC: American Psychiatric Association; 2013 [Google Scholar]

Ely EW, Inouye SK, Bernard GR, et al. (2001) Delirium in mechanically ventilated patients: validity and reliability of the confusion assessment method for the intensive care unit (CAM-ICU). *JAMA*. 286:2703–2710. [PubMed] [Google Scholar]

Eken HN, Betters KA, Fuchs DC, Smith HAB, Williams SR. (2022) Improving Delirium Assessments in Vanderbilt Pediatric and Pediatric Cardiovascular Intensive Care Units. *Pediatr Qual Saf*. Jul 13;7(4):e577. doi: 10.1097/pq9.0000000000000577 [PubMed]

Flaigle MC, Ascenzi J, Kudchadkar SR (2016) Identifying Barriers to Delirium Screening and Prevention in the Pediatric ICU: Evaluation of PICU Staff Knowledge. *Journal of Pediatric Nursing*, 31(1), 81-84. DOI: 10.1016/j.pedn.2015.07.009

Gangopadhyay M, Smith H, Pao M, et al. (2017) Development of the vanderbilt assessment for delirium in infants and children to standardize pediatric delirium assessment by psychiatrists. *Psychosomatics*. 58:355–363. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

Hosker C, W D. (2017) Hypoactive delirium. *BMJ*. 25:357. [PubMed] [Google Scholar]

Lee-Archer PF, von Ungern-Sternberg BS, Reade MC, et al. (2021) An observational study of hypoactive delirium in the post-anesthesia recovery unit of a pediatric hospital. *Pediatr Anesth*. 2021;31:429–435. [PubMed] [Google Scholar]

Pandharipande P, Jackson J, Ely EW (2005) Delirium: acute cognitive dysfunction in the critically ill. *Curr Opin Crit Care*. 11(4):360–368. [PubMed: 16015117]

Schieveld JNM, Janssen NJ (2014) Delirium in the pediatric patient: on the growing awareness of its clinical interdisciplinary importance. *JAMA Pediatrics*. 168 (7):595–596 [Crossref](#), [Google Scholar](#)

Siegel EJ, Traube C. (2020) Pediatric delirium: epidemiology and outcomes. *Curr Opin Pediatr*.32:743–749. [PubMed] [Google Scholar]

Silver G, Traube C, Gerber LM, Sun X, Kearney J, Patel A, Greenwald B (2015a) Pediatric Delirium and Associated Risk Factors: A Single Center Prospective Observational Study. *Pediatr Crit Care Med*. May; 16 (4):303–309. [PubMed: 25647240]

Silver G, Kearney JA, Traube C, Hertzıg M (2015b) Delirium screening anchored in child development: The Cornell Assessment for Pediatric Delirium. *Palliat Support Care*. 13 (4): 1005–1011. doi:10.1017/S1478951514000947.

Smith HAB, Fuchs DC, Pandharipande PP, Barr FE, Ely EW (2009) Delirium: An Emerging Frontier in Management of Critically Ill Children. *Crit Care Clin*. 25 (3): 593-614

Smith HA, Gangopadhyay M, Goben CM, et al. (2016) The preschool confusion assessment method for the ICU: valid and reliable delirium monitoring for critically ill infants and children. *Crit Care Med*. 44:592–600. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

Traube C, Silver G, Gerber LM, et al. (2017) Delirium and mortality in critically ill children: epidemiology and outcomes of pediatric delirium. *Crit Care Med*. 45:891–898. [PMC free article] [PubMed] [Google Scholar]

Traube C, Silver G, Kearney J, Patel A, Atkinson TM, Yoon MJ, Halpert S, Augenstein J, Sickles Le, Li C, Greenwald B (2014) Cornell assessment of pediatric delirium: a valid, rapid observational tool for screening delirium in the PICU. *Pediatric Critical Care*. 42 (30):656–663 [Google Scholar](#)

Turkel SB, Taware CJ (2003) Delirium in children and adolescents. *J Neuropsychiatry Clin Neurosci*. 15431–15435

Whitlock EL, Vannucci A, Avidan AV (2011) Postoperative delirium. *Minerva Anesthesiol*. 77 (4): 448-56

**KARACİĞER TRANSPLANTASYONU SONRASI SUÇİÇEĞİ VE PNÖMONİ TANISI İLE
YOĞUN BAKIMA YATAN HASTANIN HEMŞİRELİK BAKIMI: OLGU SUNUMU**
**NURSING CARE OF A PATIENT INTENSIVE CARE WITH THE DIAGNOSIS OF
VARCELLA AND PNEUMONIA AFTER LIVER TRANSPLANTATION: A CASE REPORT**

Engin TURAN

Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0001-6670-3217

Mensure TURAN

Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0002-1011-4969

ÖZET

Karaciğer transplantasyonu sonrası hastalarda rejeksiyon, enfeksiyon, hipertansiyon, malignite gibi immünosupresif tedavi ile ilişkili komplikasyonlar, immünosupresif tedavi rejimine uyumsuzluk ve psikolojik sorunlar gelişebilir. İmmün sistemini baskılayan ilaç alan hastada suçüçeğı ve suçüçeğine bağıli komplikasyonlardan pnömoni gelişmiştir. Pnömoni, akciğer parankiminin inflamasyonudur. Bu çalışma, karaciğer nakli sonrası suçüçeğı ve pnömoni tanısıyla yatan hastanın yoğun bakım gereksinimlerini hemşirelik süreci içerisinde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Yoğun bakım süreci boyunca hasta ve ailesine özgü bütüncül hemşirelik yaklaşımı ile bakım verilmiş ve hastanın durumu takip edilmiştir. Bu olgu sunumunda belirlenen hemşirelik tanıları, uygulanan hemşirelik bakımı girişimleri ve yapılan girişimlerin sonuçları belirtilmiştir. Sonuç olarak; İmmün sistemi baskılanmış bireylerde, enfeksiyonlar sık olmakta ve hastalığın prognozu hayatı tehdit edebilecek sonuçlara yol açabilmektedir. Hastaya erken müdahale, nitelikli hemşirelik bakımı ve multidisipliner ekip yaklaşımıyla hastalığın seyri iyileşme yönünde ilerletilebilir.

Anahtar Sözcükler: karaciğer transplantasyonu, suçüçeğı, pnömoni, Çocuk yoğun bakım, hemşirelik bakımı

ABSTRACT

After liver transplantation, complications related to immunosuppressive therapy such as rejection, infection, hypertension, malignancy, inadaptability to the immunosuppressive treatment regimen, and psychological problems may develop. The patient who took immunosuppressive drugs developed pneumonia due to varicella and varicella-related complications. Pneumonia is inflammation of the lung parenchyma. This study aims to evaluate the intensive care needs of the hospitalized patient with the diagnosis of varicella and pneumonia after liver transplantation, within the nursing process. During the intensive care process, care was given with a holistic nursing approach specific to the patient and his family, and the patient's condition was followed. In this case report, determined nursing diagnoses, applied nursing care interventions and the results of the interventions are stated. In conclusion; In immunocompromised individuals, infections are frequent and the prognosis of the disease can lead to life-threatening consequences. The course of the disease can be improved with early intervention, qualified nursing care and a multidisciplinary team approach to the patient.

Keywords: Liver transplantation, varicella, pneumonia, pediatric intensive care, nursing care

GİRİŞ

Karaciğer transplantasyonu, yaşamı tehdit eden ve diğler tedavi yöntemleriyle tedavi edilemeyen son dönem karaciğer yetmezliğindeki hastalar için önerilen tek tedavi yöntemidir (Karabulut ve Yaman

Aktaş 2012). Bir araştırma sonucuna göre Ege Üniversitesi'nin organ nakli biriminde 1997-2006 yılları arasında yaş ortalaması 6.9 yaş olan 94 çocuğa karaciğer transplantasyonu yapılmıştır. Nakil endikasyonları arasında en fazla intra-ekstra hepatik safra yolu sorunları (n=47) yer almaktayken en az viral hepatitler (n=4) olarak belirlenmiştir (Aydoğdu 2006). Karaciğer nakli sonrası hastalarda rejeksiyon, enfeksiyon, yüksek tansiyon, malignite gibi bağışıklığı baskılayan tedavi ile ilişkili komplikasyonlar, bağışıklığı baskılayan tedavi rejimine uyumsuzluk ve psikolojik sorunlar gelişebilir (Karabulut ve Yaman Aktaş 2012).

Genellikle aşı ile önlenbilir çocukluk çağı hastalığı olan suçiçeği (*Varicella*,) erişkinlerde ve immün sistemi zayıf olan bireylerde ağır, ciddi komplikasyonlara sebep olabilen bir enfeksiyon hastalığıdır. Suçiçeği bağışıklık sistemi sağlam bireylerde hafif klinik belirtilere neden olan bir hastalık olmasına rağmen, zaman zaman hastaneye yatış ve takip gerektirebilen sorunlara da neden olabilmektedir. Suçiçeğine bağlı sık komplikasyonlar ikincil bakteriyel cilt enfeksiyonları, pnömoni, merkezi sinir sistemi tutulumuna bağlı akut serebellar ataksi, ensefalit ve kanamadır. Hastalarda nadiren glomerülonefrit, artrit ve hepatit komplikasyon olarak izlenebilir (Uygur Külcü ve ark, 2012). Pnömoni, akciğer parankiminin inflamasyonudur. Gelişmekte olan ülkelerde her yıl 5 milyon çocuk (beş yaş altı) pnömoniden ölmektedir. Pnömoni vakaların çoğunda mikroorganizmalar neden olur iken, bazılarında yiyecekler, mide içeriği, yabancı cisim, hidrokarbonların aspirasyonu gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır. Aşırı duyarlılık reaksiyonları, ilaç veya radyasyon kaynaklı pnömoniler de nonenfeksiyöz pnömoni nedenleri arasındadır. Bağışıklık sistemi normal olan çocuklarda bakteriler, respiratuar virüsler ve mikoplazma enfeksiyöz pnömoninin en sık nedenidir. Daha az sıklıkla nonrespiratuar virüsler, enterik gram negatif bakteriler, mikobakteri, klamidyia, riketsia, pnömosistis karini ve funguslar enfeksiyöz pnömoninin nedeni olabilirler. Günümüzde çocukluk çağı pnömonilerinin %20-60'ında etken saptanamamaktadır (Yalçın ve Kiper 2001).

Karaciğer transplantasyonu sonrası tedavi sürecinde yer alan hemşirelerin hastalığın iyileşmesinde rolü önemlidir. Bu nedenle hastaya bütüncül hemşirelik yaklaşımıyla verilen hemşirelik bakımının hasta sonuçları üzerine etkisi dikkate alındığında bakım kalitesinin artırılması, standartların oluşturulması için uygun girişimlerin yapılması gerekmektedir.

Amaç: Karaciğer transplantasyonu sonrası, suçiçeği ve pnömoni enfeksiyonu geçiren hastanın yoğun bakım kliniğindeki gereksinimlerini hemşirelik süreci ile değerlendirmek.

OLGU

Yaklaşık 18 ay önce bir üniversite hastanesinde karaciğer transplantasyonu yapılan hasta ailesi tarafından vücudunda kırmızı döküntülü noktalar gözlenmiş ve gittikçe durumu kötüleşince bir kamu hastanesinin acil servisine başvurmuştur. Suçiçeği ve pnömoni tanılarıyla yoğun bakım servisinde izole odaya yatırılıp yapılmıştır. Hasta karaciğer transplantasyonu yapıldıktan şimdiye kadar herhangi bir enfeksiyon geçirmemiştir. Hasta 2 yaşında erkek, 12 kilo ve karaciğer transplantasyonu sonrası immün suprese ilaç kullanmaktadır. Hastanın yoğun bakıma yatırılıp yapıldıktan sonra izolasyon odasına alınıp izolasyon önlemleri uygulanmış, monitörize edilmiş, SPO2 cihazına bağlanmış, maske ile oksijen desteği verilmiştir. Ateşi 38°C olan hastadan, alınan kan değerleri sonucunda CRP değeri >320 olduğu, kan kültüründe bakteri (*streptococcus pneumoniae*) ürettiği için antibiyotik tedavisi başlanmıştır. Hastaya 8 fr. Foley sonda takılmıştır ve mide içeriğini serbest drenaja almak için 10 fr. Nazogastrik sonda takılmıştır. Hematokrit değeri %25'ten düşük olduğu için eritrosit süspansiyonu verilmiştir. Oral alımı olmadığı için hastaya total parenteral nütrisyon (TPN) başlanmıştır. Hasta yoğun bakıma yattığı 7. gününde pnömotoraks geliştiği için toraks drenaj tüpü takılmıştır. 8. Günde hastanın kan kültüründe üreme (*candida*) tespit edildiği için antifungal başlanmıştır. Hasta 9. Günde entübe edilip, mekanik ventilatöre bağlanarak solunum desteği sağlanmıştır. Aynı gün hastanın trombosit değeri <46000 olduğu için 2 ünite trombosit verilmiştir. 10. Günde hastaya santral venöz kateter takılmıştır. 12. Gün hastanın döküntüleri tamamen kuruduğu görüldükten sonra sıkı temas izolasyonu kaldırılmıştır. 13. gün hastanın CRP değeri >320 olduğu için enfeksiyon komitesi tarafından belirlenen yeni antibiyotik tedavisine geçilmiştir. Aynı gün hematokrit ve trombosit değerleri düşük olduğu için trombosit ve eritrosit verilmiştir. Hastaya albümin ve immunglobulin desteği, sıvı elektrolit desteği sağlanmıştır. Hastaya 15. gününde 8x10cc mama başlanmıştır. Hastanın 15. gününden itibaren ateşi <38°C düşürülmüştür. Hastadan her sabah rutin olarak tam kan, biyokimya, CRP ve Akciğer grafisi gibi tetkikler alınmakta,

ateş, nabız tansiyon takipleri 8x1 defa alınmaktadır. Genel durumu kötüleşen hasta 25. gün sepsis tanısı konuldu. Sepsis tedavisine yanıt veremeyen hasta 28. gün kardiyopulmoner arrest oldu. Yapılan kardiyopulmoner resüsitasyona cevap vermeyen hasta ex olarak kabul edildi.

HEMŞİRELİK BAKIMI

Hemşirelik süreci sistematik olarak sonuca ulaşılmasını kolaylaştırdığından olgunun hemşirelik bakımı Kuzey Amerikan Hemşirelik Tanıları Birliği'ne (NANDA) göre sunulmuştur.

Hemşirelik Tanısı (1)
Hastanın kliniğe kabulü ve hasta yakınının klinik işleyişi/rutinleri hakkında Bilgi Eksikliği
Hedef
Hasta yakınının klinik işleyişi hakkında bilgi eksikliğini giderme
Girişimler
<ul style="list-style-type: none">Hasta ailesi ile tanışıldı.Hastanın yatışı yapıldıktan sonra "Hasta ve Yakınlarının Eğitimi Prosedürü" ne göre hasta ve yakınına klinik işleyişine ilişkin bilgi verildi. (Hasta/Dr./hemşire odası, anne dinlenme odası, tuvalet, yemek, bakım ve vital bulgu takip saatleri, hasta kol bilekliği, refakatçi ve ziyaretçi kuralları vb.)Hasta yakınının düşüncelerini ifade etmesine ve soru sormasına fırsat verildi.Hasta yakınının sorularına anlayabileceği şekilde cevap verildi.
Sonuç
Hedefe ulaşıldı. Hasta yakını klinik işleyişine uyumlu, tedavi planına etkin katılımı var.

Hemşirelik Tanısı (2)
Hastada bulunan bulaşıcı enfeksiyona bağlı Enfeksiyon Bulaştırma Riski
Hedef
Hastada bulunan bulaşıcı enfeksiyonun başka hastalara bulaşmasını önlenme
Girişimler
<ul style="list-style-type: none">Hasta izole odaya alındı (Sarı Yaprak Figürü) Enfeksiyon komitesi ile konuşularak hastaya uygun izolasyon önlemleri alındı.Hasta odasına girerken önlük giyildi ve maske takıldı.Odaya giren ebeveynlerine maske ve önlük verilerek hijyen kurallarına dikkat etmeleri belirtildi.İzolasyon odasına sadece hastanın tıbbi atıkları için tıbbi atık kovası ile kesici delici alet kutusu konuldu.Hasta odasından çıkmadan eller yıkandı.Hasta odası düzenli dezenfekte edildi.
Sonuç
İzolasyon önlemleri kullanılarak mevcut enfeksiyonun bulaşı önlendi.

Hemşirelik Tanısı (3)
Hastanın hava yollarındaki sekresyonları atamaması/mechanik ventilatöre bağlı Hava Yolları Açıklığında Yetersizlik
Hedef
Hastanın havayolu açıklığını sağlama
Girişimler
<ul style="list-style-type: none">Hastaya kadar maske ile O2 verildiO2 tedavisi boyunca ağız bakımı 8*1 şeklinde yapıldı.Postural drenaj uygulandı.Solunum parametleri takip edilip kayıt edildi.Hasta entübe edildikten sonra iki saatte bir endotrakeal tüp çapına uygun genişlikte sonda ile aspire edildi

- Hastanın SPO2 değeri düştüğü zamanlarda aspirasyon yapılarak havayolu açıklığı kontrol edildi.
- Hastanın sekresyonları yoğun olduğu zamanlarda aspirasyon öncesi tüp içine %9 NaCl verilerek sekresyonların yoğunluğu seyreltilerek temizliği sağlandı.
- Rutin günlük kan gazı kontrolü yapıldı

Sonuç

9. Gün SPO2 değeri düşen ve kan gazında PCO2 değeri yükselen hasta entübe edildi. Hastanın hava yolu açıklığı sağlandı. Hemşirelik süreci devam etmektedir.

Hemşirelik Tanısı (4)

Hastanın mekanik ventilatöre bağlı olmasına bağlı Öz Bakım Yetersizliği

Hedef

Hastanın öz bakım ihtiyaçlarını giderme

Girişimler

- Hastanın kişisel hijyeni için günde iki defa sabah ve akşam olmak üzere yüz, vücut, el ve ayak bakımı yapıldı.
- Aspirasyon sonrası ağız bakımı yapıldı.
- Hastaya üç saatte bir alt bakımı yapıldı
- Deri kızarıklık, kuruluk vb. yönünden takip edildi.
- Yatak takımlarının kuru, temiz ve gergin olmasına dikkat edildi.
- Uygun cilt bakımı ve nemli tutulması sağlandı.
- Beslenme sonrası uygun ağız bakımı yapıldı.

Sonuç

Hedefe ulaşıldı. Hastanın bakım ihtiyaçları giderildi.

Hemşirelik Tanısı (5)

Hastanın suçiçeği geçirmesi nedeniyle döküntü ve kızarıklıklara bağlı Deri Bütünlüğünde Bozulma

Hedef

Hastanın doku bütünlüğünün devamını sağlama

Girişimler

- Hastanın pozisyonu iki saatte bir değiştirildi.
- Hastaya pozisyon verirken eklemler arasına yastıklar konularak eklemlerin birbirine baskı uygulamaması sağlandı.
- Hastanın yatak çarşafının düzgün olması sağlandı.
- Hastaya pozisyon verirken hastanın yatak içerisinde kaydırılmamasına dikkat edildi.
- Hastanın vücudunun ıslak olmamasına dikkat edildi. Uygun cilt bakım ürünleri kullanıldı (bariyer koruyucu krem)
- Derideki döküntüler ve kızarıklıklar takip edildi.
- Bası yarası risk değerlendirmesi yapıldı (BRADEN)

Sonuç

Hedefe ulaşıldı. Hastanın deri bütünlüğü devam ediyor. 12. Günde döküntü ve kızarıklıkları düzeldi. Basınç yaralanması gelişmedi. Hemşirelik süreci devam etmektedir.

Hemşirelik Tanısı (6)

Enfeksiyon, hastalık sürecine bağlı Dengesiz beslenme

Hedef

Hastanın metabolik gereksinimine göre yeterli kalori almasını sağlama

Girişimler

- Hastanın oral alımı olmadığı için Nazogastrik sonda (10 Fr) takıldı.
- 10 ml ile beslenme başlandı.

<ul style="list-style-type: none">• Günlük aldığı çıkardığı (AÇT) ve kilo takibi yapıldı.• Beslenme sonrası ağız bakımı yapıldı.• Hasta mamayı tolere edemediği için 7. Gün TPN başlandı.
Sonuç
Hastanın beslenmesi parenteral olarak devam etmektedir.

Hemşirelik Tanısı (7)
Hipertermi ve inflamasyona bağlı Beden Isısında Değişim
Hedef
Beden ısısının normal sınırlarda olmasını sağlama
Girişimler
<ul style="list-style-type: none">• Hastada hipertermiye neden olan faktörler belirlendi. (CRP >320)• Vital bulgu takibi yapıldı. Beden ısısı yükselince ateş takibi daha sık yapıldı.• İlık uygulama yapıldı.• Farmakolojik tedavisi düzenli uygulandı.• Hasta mental olarak takip edildi. (Febril Konvülziyon riski)• Solunum yollarının açıklığı sağlandı.• AÇT takibi yapıldı.• Kan kültürü alındı.
Sonuç
Hastanın ateşi 15. Günde 38°C altına düştü. Kültür sonucunda candida üremesi gerçekleşti. Hemşirelik süreci devam ediyor.

Hemşirelik Tanısı (8)
İnvaziv girişimlere bağlı Enfeksiyon Riski
Hedef
Hastada hastane enfeksiyonlarının oluşumunu önleme
Girişimler
<ul style="list-style-type: none">• Hastaya temas etmeden önce ve sonra el hijyeni yapıldı.• Hastaya işlem yaparken izolasyon önlemleri kullanıldı.• Hastada bulunan invaziv girişimlerin (endotrakeal tüp, santral venöz kateter, mesane sondası gibi) bakımı için aseptik teknikler kullanıldı.• Yapılan her işlem için kullanılan eldivenler değiştirildi ve her değişim sırasında el hijyeni için aseptik solüsyon ile el hijyen yapıldı.• Ziyaretçilerin odaya giriş ve çıkışlarında ellerini yıkamaları sağlandı.• Hasta odası düzenli dezenfekte edildi.
Sonuç
Hastada invaziv girişimler devam ettiğinden risk devam ediyor.

Etik Yönü: Olguya ait bilgiler, hastanın ebeveynlerine gerekli açıklamalar yapıp onamı alındıktan sonra kaydedilmiştir.

SONUÇ

Literatürde (Doğan ve Karasu, 2020;Öztürk ve ark. 2018) farklı hemşirelik olgu sunumları olmakla beraber karaciğer transplantasyonu sonrası suçiçeği ve pnömoni tanısı nedeniyle takip edilen pediatrik vaka sunumuna rastlanmamıştır. Olguda hastanın bakım ve tedavisinin bütüncül yaklaşımla multidisipliner ekip yaklaşımına göre ele alınmıştır. NANDA hemşirelik tanılarına göre uygulanan hemşirelik bakımı ve medikal tedaviyle hastanın iyileşme süreci kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Olgunun immün sistemi baskılandığından dolayı tedaviye yanıtı yavaş devam etmekle beraber sunulan hemşirelik bakımının güvenilir ve hasta iyileşme sürecine olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

KAYNAK

Karabulut N, Yaman Aktaş Y. Karaciğer Transplantasyonu Sonrası Hastaların Yaşadığı Sorunlar ve Hemşirelik Girişimleri: Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi 2012; Issn: 2146-9601

Aydoğdu S. Çocuklarda Karaciğer Nakli. Türkiye Klinikleri J Int Med Sci. 2006;2(51):55-62.

Uygur Külcü N, Say A, Güven F, Sezer RG, Değirmenci S, Şahin E. Bir Eğitim Hastanesinde Suçiçeği ve Komplikasyonları Sebebiyle Yatırılan Hastaların Değerlendirilmesi. J Pediatr Inf, 2012; 6: 12-7.

Yalçın E, Kiper N. Çocukluk Çağı Pnömonileri. Hacettepe Tıp Dergisi, 2001; 32(2): 108-113.

Doğan A, Karasu F, COVID -19 Hastası Ve Hemşirelik Bakımı: Olgu Sunumu. Van Sag Bil Derg 2020;13 (Özel Sayı):53-58.

Öztürk H, Çalığışu İncekar M, Erkut Z, Yıldız S. Pediatrik Yoğun Bakım Ünitesinde İzlenen Guillain Barre Sendromlu Bir Çocuğa Hemşirelik Yaklaşımı. Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi 2018;22(1):19-24

**HASTANELERDE HEMŞİRE SAYISININ PLANLANMASI İÇİN HEMŞİRELİK
HİZMETLERİNDE İŞYÜKÜ ÖLÇME SİSTEMİNDEN YARARLANILMASI VE BİR
MODEL ÖNERİSİ**

**USING THE WORKLOAD MEASUREMENT SYSTEM IN NURSING SERVICES FOR
PLANNING THE NUMBER OF NURSES IN HOSPITALS AND A PROPOSAL OF A
MODEL**

Ayla Tisinli

Dr., İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi/Hemşirelik Bölümü

ORCID NO: 0000-0002-7679-6864

Gönen Dünder

Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi, İnsan Kaynakları Anabilim Dalı

ORCID NO: 0000-0002-1097-1236

ÖZET

Giriş: Sağlık bakım kuruluşlarında kaliteli hasta bakımı için bakımdan sorumlu olan hemşirelerin sayısı optimal sayıda olması gerekmektedir. Ülkemizde hastanelerde hemşire planlaması, yöneticilerin deneyimlerine, yatak sayılarına ve coğrafik duruma göre yapılmaktadır. Bu biçimde yapılan belirlemeler yanıltıcı olmaktadır. Çünkü hemşirelik işyükü miktarı hasta sayısı, hasta teşhisi, tedavi çeşidi ve mevsimsel dalgalanmalardan etkilendiği için, yatak sayısı uygun bir kriter değildir. Hemşire sayısının fazlalığı personel maliyetini arttırmakta, azlığı ise hasta bakım kalitesini ve hemşire motivasyonunu azaltmaktadır.

Amaç: Özel bir hastanede dahili-cerrahi servisinde hasta gereksinimine göre hemşirelik işyükü ölçülerek, 24 saatlik hemşire sayısının belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı, gözleme dayanan kesitsel bir çalışmadır. İstanbul'da Özel bir vakıf hastanesinde, 28 yataklı dahiliye- cerrahi servisinde, 7-19 ve 19-07 olmak üzere iki vardiya olarak çalışan 14 hemşire araştırma kapsamına alınmıştır. Bu çalışmada, değişken olarak işyükü miktarı alınmıştır. İşyükü miktarı gece-gündüz vardiyalarına, faaliyetlerin sıklığına ve faaliyetlerin çeşidine göre değişmiştir. Hemşire sayısının belirlenmesinde 3 ayrı veri toplama çalışması yapılmıştır. Bunlar; 1-Servisin iş yükünü ölçebilen faaliyetlerin 2-Bu faaliyetlerin ne kadar zamanda yapıldığını belirlemek için Gözlem Sayılarının 3- Çalışma temposu, çeşitli paylar, normal ve standart zamanın belirlenmesidir.

1- İşyükü ölçme formu oluşturmak için hemşirelerin sıklıkla yaptığı ve hekimlerin en fazla ordir ettiği doğrudan faaliyetler; Hareket/pozisyon, İlaç uygulamaları, Tedaviye yardımcı uygulamalar, Hijyen, Beslenme, Eliminasyon olmak üzere 6 başlık ve 40 alt başlık (faaliyet), dolaylı olarak 17 faaliyet belirlenmiştir. İşyükü ölçeğinin güvenilirliği için Cronbach Alpha testi uygulanmış, sorumlu hemşire, hemşire ve araştırmacının görüşleri alınarak ölçeğin güvenilirliği test edilmiştir.

2-Seçilen faaliyetlerin gözlem sayısının belirlenmesinde Maytag Co. Yöntemi kullanılmıştır.

3- Çalışma temposunda her faaliyet için normal tempo indeksi 100 olarak kabul edilmiştir. Çeşitli payların belirlenmesine ILO'nun dinlenme payları tablosundan sabit (kişisel ihtiyaç, temel yorgunluk payı) ve değişken (ayakta durma, anormal pozisyon, ağırlık kaldırma, zihinsel zorlama, dikkat gerektiren iş payları gibi) dinlenme payları seçilmiştir. Her faaliyetin normal zamanı ve standart zamanı hesaplanmıştır

Verilerin değerlendirilmesinde, temel istatistik yöntemleri (sıklık, yüzdeler, aritmetik ortalama) kullanılmıştır. Veriler Microsoft Excel 2000 ile kodlanmış ve buradan analiz için SPSS 10.05 programı kullanılmıştır. Gece-gündüz faaliyetlerinin ortalama işyükü arasındaki istatistiksel anlamlılığı test etmek amacıyla Mann-Whitney U testi ve faaliyetler arasındaki korelasyonu analiz etmek için Pearson testi ve işyükü ölçme formunun güvenilirliğini değerlendirmek için Cronbach Alpha testi kullanılmıştır

Bulgular: 24 saatte; bağımsız faaliyetlerin sıklığı 284 (66.35) bağımlı faaliyetlerin sıklığı 144 (%33.64) dür. Dolaysız faaliyetler 60 (% 74), dolaylı faaliyetler için harcanan zaman 21 (%) saattir. Faaliyetlerin 297 sinin (yarıdan fazlası % 69) gündüz vardiyasında yapıldığı belirlenmiştir. Yatağa bağımlı olan hastanın bakımında işyükünün de artacağı istatistiksel olarak kanıtlanmıştır ($r=0.607$; $p=0.00$). İş yüküne göre gerekli hemşire sayısı 4 dür.

Sonuç ve Öneriler: İş yükü miktarı her hastaya ve gündüz-gece vardiyalarına bağlı olarak değişmektedir. Servis için gereken hemşire sayısı mevcut hemşire sayısından daha az bulunmuştur. Hemşire sayısının belirlenmesi için iş yükü ölçme yönteminin farklı nitelikteki hastanelerde kullanılarak kaliteli hasta bakımı artırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, işyükü, hastaneler

ABSTRACT

Introduction: For quality patient care in health care institutions, the number of nurses responsible for care should be optimal. In our country, nurse planning in hospitals is made according to the experience of the managers, the number of beds and the geographical situation. Determinations made in this way are misleading. Because the amount of nursing workload is affected by the number of patients, patient diagnosis, type of treatment and seasonal fluctuations. Thus, the number of beds is not an appropriate criterion. The high number of nurses increases the personnel cost, while the scarcity decreases the patient care quality and nurse motivation.

Purpose: To determine the number of nurses for 24 hours by measuring the nursing workload according to patient needs in the internal-surgery service of a private hospital.

Materials and Methods: This is a descriptive, observational, cross-sectional study. 14 nurses working in a 28-bed internal medicine-surgery service in a private foundation hospital in Istanbul in two shifts, 7-19 and 19-07, were included in the research. In this study, the amount of workload was taken as a variable. The amount of workload varied according to day and night shifts, frequency of activities and type of activities. Three data collection studies were conducted to determine the number of nurses. These; 1- Activities that can measure the workload of the service 2- Number of observations to determine how long these activities are carried out 3- Work tempo, various shares, normal and standard time was determined.

1- Direct activities that nurses frequently do and physicians most despise, in order to create a workload measurement form; 6 titles and 40 sub-titles (activities), 17 activities indirectly, have been determined as movement/position, drug applications, treatment adjunct applications, hygiene, nutrition, and elimination. The Cronbach Alpha test was applied for the reliability of the workload scale, and the reliability of the scale was tested by taking the opinions of the nurse in charge, the nurse and the researcher.

2- In determining the number of observations of the selected activities, Maytag Co. method has been used.

3- A normal tempo index of 100 is accepted for each activity in the work tempo. In order to determine the various shares, fixed (personnel needs, basic fatigue share) and variable (standing, abnormal position, weight lifting, mental exertion, attention-requiring work shares) were selected from the table of rest allowances of the ILO. Calculate normal and standard times for each activity.

In the evaluation of the data, basic statistical methods (frequency, percentage, arithmetic mean) were used. The data were coded with Microsoft Excel 2000 and SPSS 10.05 program was used for analysis. Mann-Whitney U test, to test the statistical significance between the average workload of day and night activities, Pearson test, to analyze the correlation between activities, and Cronbach Alpha test was used to evaluate the reliability of the workload measurement form.

Results: In 24 hours; The frequency of independent activities is 284 (66.35%) and the frequency of dependent activities is 144 (33.64%). Direct activities are 60 (74%), while the time spent on indirect activities is 21 (%). It was determined that 297 of the activities (more than half of 69%) were carried

out during the day shift. It has been statistically proven that the workload will increase in the care of the patient who is bedridden ($r=0.607$; $p=0.00$). The number of nurses required according to the workload is 4.

Conclusions and Recommendations: Workload varies by individual patient and day and night shift. It was found that the number of nurses needed for the service was smaller than the current number of nurses. Quality patient care can be maximized by using the workload measurement method in different hospitals to determine the number of nurses.

Key words: Hospitals, nurses, workload

21. YÜZYIL PANDEMİSİNDE SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA DAMGALANMA, YALNIZLIK VE TÜKENMİŞLİK

STIGMA, LONELINESS AND BURNOUT IN HEALTHCARE PROFESSIONALS IN THE 21ST CENTURY PANDEMİC

Hülya KANKAYA¹

¹Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, İzmir, Türkiye

¹ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3154-9103>

Büşra GEREKLİ²

²Hemşire, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir, Türkiye

²ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-4153-0338>

Serap ÖZER³

³Doç. Dr., Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, İzmir, Türkiye

³ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8903-1596>

ÖZET

Kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alan covid-19 pandemisi sürecinde stres altında görevini devam ettirmeye çalışan sağlık çalışanları birçok fiziksel ve psikolojik güçlüklerle karşı karşıya kalmıştır. Araştırma, covid-19 pandemi döneminde sağlık çalışanlarında damgalanma, yalnızlık ve tükenmişlik düzeyini araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Kesitsel ve tanımlayıcı tipte olan çalışma, Aralık 2021-Şubat 2022 tarihleri arasında sanal bir kartopu örnekleme yaklaşımı kullanılarak Google Form aracılığı ile online olarak 111 sağlık çalışanı ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri; "Sağlık Çalışanı Tanıtım Formu", "Sağlık Çalışanları İçin COVID-19 Damgalama Anketi", "UCLA-LS Yalnızlık Ölçeği" ve "Pines Tükenmişlik Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 27,86±4,93 yaş olup, %55,9'u kadın, %61,3'ü bekar, %79,3'ü çocuk sahibi değil, %63,1'i lisans mezunu, %72,1'i hemşire, %55,0'i ailesi ile birlikte yaşamaktadır. Çalışmada, damgalama anketi puan ortalaması; 18,64±7,20, yalnızlık ölçeği puan ortalaması; 16,27±3,31, tükenmişlik ölçeği puan ortalaması; 4,54±1,05 olarak bulunmuştur. Ölçek puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde; tüm ölçekler arasında (p<0.05) pozitif yönde anlamlı korelasyon olduğu saptanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, covid-19 pandemi döneminde görev yapan sağlık çalışanlarının ortalamaya yakın düzeyde yalnızlık ve damgalanma duygusu yaşadığı ve ölçek puan ortalamasına göre bir tükenmişlik durumu içerisinde olduğu görülmüş, yalnızlık ve damgalanma algısının artmasıyla tükenmişlik düzeyi artmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, daha sonra yaşanabilecek salgınlar göz önüne alınarak, istihdamın artırılması ve beraberinde iş yükünün azaltılması, bulaşıcı hastalıkların yönetimine ilişkin eğitim ve koruyucu ekipmanların sağlanması, çalışma çevrelerinin iyileştirilmesi, toplum algısını değiştirmeye yönelik bilgilendirmelerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: covid-19, sağlık çalışanları, tükenmişlik, yalnızlık, damgalanma

ABSTRACT

During the covid-19 pandemic, which affected the whole world in a short time, healthcare professionals who tried to continue their jobs under stress faced many physical and psychological difficulties. The study was conducted to examine the level of stigma, loneliness and burnout in healthcare professionals during the covid-19 pandemic. The study, which is cross-sectional and descriptive, was conducted with 111 healthcare professionals who were reached using a virtual snowball sampling approach, through Online Google Form between December 2021 and February 2022. The data were collected by using the

"Participant Sociodemographic Form", "COVID-19 Stigmatization Questionnaire for Health-care Workers", "UCLA-LS Loneliness Scale" and "Pines Burnout Scale". The mean age of the participants was 27.86 ± 4.93 years, 55.9% were female, 61.3% were single, 79.3% had no children, 63.1% were undergraduates, 72.1% were nurse, 55.0% live with their family. It was found that the mean score of stigma scale was 18.64 ± 7.20 , loneliness scale score was 16.27 ± 3.31 , burnout scale mean score was 4.54 ± 1.05 . When the correlation between the scale mean scores is examined; it was determined that there was a positive significant correlation between all scales ($p < 0.05$). According to the results of the study, it was seen that the health professionals working during the covid-19 pandemic experienced loneliness and stigma close to the average and were in a state of burnout according to the scale score average, and the level of burnout increased with the increase in the perception of loneliness and stigma. It is recommended to improve the employment and reducing the workload, to provide education programs and protective equipment for the management of infectious diseases, improving the working environment, and to plan education programs for society about changing the perception to healthcare professionals, taking into account the epidemics that may occur later.

Keywords: covid-19, healthcare professional, burnout, loneliness, stigma

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİ EBEVEYNLERİNİN GÖZÜNDE HEMŞİRELİK
MESLEĞİNE YÖNELİK İMAJ ALGISI VE BUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN
BELİRLENMESİ**

**IMAGE PERCEPTION OF NURSING PROFESSION IN THE EYES OF PARENTS OF
NURSING STUDENTS AND DETERMINATION OF FACTORS AFFECTING IT**

Ebru KARAASLAN

SANKO Üniversitesi

ORCID NO:0000-0003-2862-4010

Meryem KILIÇ

SANKO Üniversitesi

ORCID NO:0000-0003-4807-5346

Tuğba YAVUZ

SANKO Üniversitesi

ORCID NO:0000-0002-6433-7628

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin ebeveynlerinin hemşirelik mesleğine yönelik algılarını belirlemektir.

Gereç-yöntem: Tanımlayıcı türde bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini SANKO Üniversitesi hemşirelik bölümü öğrencilerin (n=223) ebeveynlerinden en az biri oluşturdu. Çalışmaya 213 ebeveyn katıldı. Verilerin toplanmasında kişisel bilgi formu, "Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği" kullanıldı. Veriler frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, Mann-Whitney U ve Kruskal-Wallis testleri ile analiz edildi.

Sonuçlar: Çalışmaya 115(%57.5) anne ve 85(%42.5) baba katıldı. Katılanların %33.5(67)'i ilkökul mezunu, %58.5(117)'i çalışmıyor, %7.5(15)'i çocuğunun mesleğini değiştirmesini istiyor, %13.5(27)'i mesleğin toplumdaki imajının olumsuz olduğunu düşünüyor. Ebeveynlerin hemşirelik imajı hakkında görüşlerinin iyi (153,08 ± 10.05) düzeyde olduğu tespit edildi. Ebeveynler iş imkanının fazla, insanlığa faydalı kutsal bir meslek olması, yönü ile mesleği sevdikleri, çalışma şartları nedeni ile zor ve sabır gerektiren bir meslek olması, yardımcı eleman olarak görülmesi ve meslekte yetersiz olanların hemşirelik imajını olumsuz etkilediği görüşlerini iletiler.

Sonuç: Sonuç olarak ebeveynlerin hemşirelik imajı hakkındaki görüşlerinin olumlu olduğu, ancak hemşirelerin yardımcı eleman olarak görülmesi ve olumsuz örnekler nedeniyle imajın kötü etkilendiği belirtilmiştir. İnsan sağlığının sürdürülmesi ve hastalıkların tedavi edilmesinde sağlık ekibinin vazgeçilmez üyesi olan hemşirelerin toplumdaki imajının yükseltilmesi için mesleğin tanıtımının yapılması önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, hemşirelik imajı, imaj algısı

ABSTRACT

Aim: The aim of this study is to determine the perceptions of nursing students' parents towards the nursing profession.

Material-methods: It is a descriptive study. At least one of the parents of SANKO University nursing department students (n=223) formed the universe of the research. 213 parents participated in the study. Personal information form, "Image Scale for Nursing Profession" was used to collect data. Data were

analyzed with frequency, percentage, mean, standard deviation, Mann-Whitney U and Kruskal-Wallis tests.

Results: 115 (57.5%) mothers and 85 (42.5%) fathers participated in the study. 33.5% (67) of the participants are primary school graduates, 58.5% (117) are not working, 7.5% (15) want their child to change their profession, 13.5% (27) think that the image of the profession in the society is negative. It was determined that the views of the parents about the image of nursing were at a good level (153.08 ± 10.05). Parents expressed their opinions that it is a sacred profession that has many job opportunities and is beneficial to humanity, that they like the profession with its direction, that it is a difficult and demanding profession due to working conditions, that it is seen as an assistant staff and that those who are inadequate in the profession negatively affect the image of nursing.

Conclusion: As a result, it was stated that the views of the parents about the image of nursing were positive, but the image was badly affected due to the nurses being seen as auxiliary staff and negative examples. It is important to promote the profession in order to increase the image of nurses, who are indispensable members of the health team in maintaining human health and treating diseases.

Key Words: nursing, nursing image, image perception

ÇOCUK APENDEKTOMİ MATERYALLERİNİN HİSTOPATOLOJİK İNCELEMESİNDE
Ascaris lumbricoides GÖRÜLME SIKLIĞI
FREQUENCY OF *Ascaris lumbricoides* IN HISTOPATHOLOGICAL ANALYSIS OF
CHILDREN'S APPENDECTOMY MATERIALS

Selahattin AYDEMİR

Arş. Gör. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0002-0941-2779

Meryem GÜMÜŞ

Hemşire, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0001-9272-3801

Merve İNCEMAN

Uzm. Dr., SBÜ Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi

ORCID NO: 0000-0002-2560-034X

Zeynep TAŞ CENGİZ

Prof. Dr., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0002-5247-5644

ÖZET

Akut karın ağrısının en sık nedeni olan apandisitler acil cerrahi girişim gerektiren bir patolojidir. Akut apandisit etiyojisinde hem infeksiyonlar hem de infeksiyon dışı nedenler yer alır. Appendiks lümeninde bulunan parazitler, appendikste akut bir inflamasyona yol açmadan lümeni tıkayarak akut apandisit kliniğini taklit edebilir. Apandisit lümenini tıkayan parazitik ajanlardan biri olan *Ascaris lumbricoides*'in, dünya çapında yaklaşık 1,2 milyar insanı enfekte ettiği bilinmektedir. Ascariasis olarak adlandırılan bu enfeksiyon günümüzde hala önemli bir sağlık sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, apandektomi yapılan çocuk hastaların apandektomi materyallerinde *A. lumbricoides* görülme sıklığını belirlemektir. Çalışma için Sağlık Bilimleri Üniversitesi Van Eğitim ve Araştırma Hastanesi patoloji laboratuvarına 2019 ile 2022 yılları arasında çocuk hastalardan gönderilen apandektomi materyallerinin histopatolojik sonuçları retrospektif olarak incelenmiştir. Apandektomi yapılan 1440 çocuk hastanın 925'inin (%64,24) erkek ve 515'inin (%35,76) kız çocuk olduğu ve yaş ortalamasının $12,69 \pm 1,5$ olduğu belirlendi. Apandektomi materyallerinin dördünde (%0,28) *A. lumbricoides* saptandı. *A. lumbricoides* saptanan hastaların üçünün kız (%75), birinin (%25) erkek çocuk olduğu ve hastaların 8,13,10 ve16 yaşlarında olduğu belirlendi. Pozitif dört hastada da karın ağrısı mevcutken, üç hastada hassasiyet ve bir hastada bulantı kusma şikayetlerinin olduğu belirlendi. Sonuç olarak özellikle endemik bölgelerdeki çocuklarda apandisit olgularında ascariasis olasılığı göz önünde bulundurulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Apandisit, Ascaris, Ascariasis, Histopatoloji

ABSTRACT

Appendicitis, which is the most common cause of acute abdominal pain, is a pathology that requires urgent surgical intervention. Both infections and non-infectious causes are involved in the etiology of acute appendicitis. Parasites in the appendix lumen can mimic acute appendicitis by obstructing the lumen without causing acute inflammation in the appendix. *Ascaris lumbricoides*, one of the parasitic agents that block the appendix lumen, is known to infect approximately 1.2 billion people worldwide. This infection, called ascariasis, is still an important health problem today. The aim of this study is to

determine the incidence of *A. lumbricoides* in appendectomy materials of pediatric patients who underwent appendectomy. For the study, the histopathological results of appendectomy materials sent from pediatric patients to the pathology laboratory of the University of Health Sciences Van Training and Research Hospital between 2019 and 2022 were retrospectively analyzed. It was determined that 925 (64.24%) of 1440 pediatric patients who underwent appendectomy were boys and 515 (35.76%) were girls, and the mean age was 12.69 ± 1.5 years. *A. lumbricoides* was detected in four (0.28%) of the appendectomy materials. It was determined that three (75%) of the patients with *A. lumbricoides* were girls, one (25%) was a boy, and the patients were 8,13,10 and 16 years old. While abdominal pain was present in four positive patients, it was determined that three patients had tenderness and one patient had complaints of nausea and vomiting. As a result, the possibility of ascariasis should be considered in cases of appendicitis, especially in children in endemic regions.

Keywords: Appendicitis, Ascaris, Ascariasis, Histopathology

HEMŞİRELİĞİN PROFESYONELLEŞMESİNDE TIP BÜROKRASİLERİ VE TOPLUMSAL ALGININ ROLÜ: İSTANBUL'DA YAPILAN FENOMENOLOJİK BİR ÇALIŞMA

MEDICAL BUREAUCRACIES AND THE ROLE OF SOCIAL PERCEPTION IN THE PROFESSIONALIZATION OF NURSING: A PHENOMENOLOGICAL STUDY CONDUCTED IN ISTANBUL

Rümeysa SAĞIR¹

¹*Maltepe Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyoloji programı mezunu*

Gökçesu AKŞİT DUDAKLI²

²*Doç. Dr., Maltepe Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü*

ORCID ID: 0000-0001-7012-5667

ÖZET

Bu araştırma, tıp bürokrasilerinin ve toplumun hemşirelik algısının hemşirelik mesleğinin profesyonelleşme sürecine nasıl etki ettiğinin anlaşılması amacıyla yapılan niteliksel bir alan çalışmasıdır. Bu çalışmada hemşireliğin profesyonelleşme sürecinde hangi aşamada olduğu, hemşireliğin bir meslek olarak sağlık sistemi içindeki konumunun ve toplumun hemşire imajının bu süreçte nasıl etkili olduğunu hemşirelerin kendi gözlem ve deneyimleri üzerinden anlamak amaçlanmıştır. Fenomenolojik desen kullanılarak yapılan çalışmada, veriler Eylül 2018 ve Haziran 2019 tarihleri arasında, İstanbul'da bulunan farklı devlet hastaneleri ve özel hastanelerin çeşitli tıbbi birimlerinde görev yapmakta olan toplam 20 hemşireden, yüz yüze derinlemesine görüşme yoluyla toplanmıştır. Verilerin toplanmasında, konuyla ilgili literatür tarandıktan sonra oluşturulan 10 soruluk bir demografik bilgi formu ile 14 soruluk bir bireysel görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgular hemşirelikte görev tanımları, mesleki örgütlenmeler, uzmanlaşma ve branşlaşma sorunu gibi konuların yanı sıra hemşirelerin mesleki motivasyonları, hasta ve hasta yakınlarının hemşirelere yaklaşımı ve hemşireliğin kadın yoğun bir meslek olmasının hemşireliğin profesyonelleşmesinde önemli bir rolü olduğunu göstermiştir.

Araştırmada hemşirelik mesleğinin profesyonelleşme sürecindeki en zorlaştırıcı etkenin, toplumun hemşireliğin sağlık sistemindeki konumu hem de hemşire imajı üzerinde belirleyici olması nedeniyle, hemşirelerin görev tanımındaki büyük belirsizlikler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında mesleki örgütlenmenin zayıf olması, eğitim düzeyindeki farklılıklar ve hekim dışı "yardımcı" sağlık personeli kategorisinde yer almanın hemşireliğin profesyonelleşmesini zorlaştıran etkileri arttırdığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, profesyonelleşme, toplumsal algı, tıp bürokrasileri, meslekler sosyolojisi, sağlık sosyolojisi.

ABSTRACT

This research is a qualitative field study conducted to investigate how the nursing perception of medical bureaucracies and society, affects the professionalization process of the nursing profession. According to the findings of the study, the most difficult factor in the professionalization process of the nursing profession is found that, because it is determinative of the ambiguous position of nursing in the health system and the erroneous image of the nurse in society, there are uncertainties in the job description of nurses. In addition, it is seen that the weakness of professional nurse organizations, the differences in education level, and being in the category of non-physician "assistant" health personnel have effects that make it difficult to professionalize nursing.

Keywords: Nursing, social perception, medical bureaucracies, sociology of occupations, sociology of health.

PROSTAT KANSERİ PATOGENEZİNDE MİR-375 VE MİR-16'NİN ROLÜ
THE ROLE OF MIR-375 AND MIR-16 IN THE PATHOGENESIS OF PROSTATE CANCER

Hamiyet ECİROĞLU

Öğr. Gör, Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

ORCID NO:0000-0002-3555-3946

Fatma YILDIZ

Dr. Öğr. Üyesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0002-9270-9062

Ali AKKOÇ

Doç. Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0002-4325-1075

Özlem Ceren GÜNİZİ

Dr. Öğr. Üyesi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0002-7601-1836

Murat UÇAR

Doç. Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

ORCID NO: 0000-0002-8690-0485

ÖZET

Prostat kanseri (PK), erkeklerde akciğer kanserinden sonra kansere bağlı ölümlerin en yüksek ikinci nedenidir ve uzun süren tedavilere rağmen tekrarlama olasılığı yüksektir. PK risk faktörleri yaş, etnik köken, genetik faktörler ve aile öyküsü şeklinde sıralansa da, etiyojisi büyük ölçüde bilinmemektedir. Birçok kanser türünde olduğu gibi gelişiminde de genetik ve epigenetik değişikliklerin rolü bulunmaktadır. miRNA'lar, posttranskripsiyonel süreçte genlerin susturulmasını sağlayarak, hücre farklılaşması, sinyal iletimi, apoptoz gibi mekanizmalarda rol alan önemli epigenetik mekanizmalardır. Kanser gelişiminde miRNA'ların rolünün araştırılması, hastalığın etiyojenezinin aydınlatılması açısından umut vaat etmektedir. miR-21, miR-221, miR-141, miR-145 gibi çeşitli miRNA'ların PK etiyojisinde rol aldığını gösteren çalışmalar mevcuttur. Ancak bu alanda yapılacak daha çok çalışmaya ve aday genlerin belirlenmesine ihtiyaç vardır. Ek olarak, günümüzde PK hastalarının serumdaki prostat spesifik antijen (PSA) değeri (>4.0 ng/ml), dijital rektal muayene ve prostat biyopsilerinin patolojik değerlendirmeleri sonucu belirlenen Gleason skorlamaları ile tanı koyulmaktadır. Aday miRNA'ların belirlenmesi ve kanda tespit edilebilir olması erken tanıyı destekleyecek aday biyobelirteçler bulunması açısından da önem kazanmaktadır. Bu çalışmada miR-375 ve mi-16'nın PK hastalarının kanındaki ekspresyon seviyelerine araştırılmış ve bu seviyelerin klinikte kullanılan parametreler ile olan ilişkisi değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda daha önce herhangi bir kanser tanısı almamış olan 10 PK hastası ve 10 kontrol grubu dahil edilmiştir. Öncelikle üroloji polikliniğinde klinik değerlendirmeler yapılmış ve PSA değeri 4ng/mL'nin üzerinde olan hastalardan biyopsi örneği alınmıştır. Daha sonra biyopsi örnekleri Hemotoksilen&Eosin boyama yöntemi ile boyanmış ve Gleason skorlamaları yapılmıştır. Son olarak da PK tanısı alan hastaların periferik kanlarındaki miR-375 ve miR-16 ekspresyon seviyeleri Kantitatif Real-Time PCR (RT-qPCR) yöntemi ile değerlendirilmiştir. Ayrıca tanıda kullanılan PSA ve Gleason Skorlamaları ile elde ettiğimiz değerler arasındaki korelasyon kat sayısı belirlenmiştir.

Bulgularımıza göre hasta grubu ile kontrol grubu yaş dağılımı arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0,05$), ancak serum PSA değerleri PK grubunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde artış göstermiştir ($p<0,001$). PK hastalarından %60'ının 6 ve altında, %20'sinin 7, %20'sinin ise 8 ve üzerinde Gleason skoru aldığı belirlenmiştir ($p<0,05$). RT-qPCR sonuçlarına göre PK hastalarında mir-375 ekspresyon seviyesi kontrol grubuna göre 3,06 kat artış göstermiş olup istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,05$). PK grubundaki mir-16 seviyesi ise kontrol grubuna göre 4,66 kat artış göstermiş ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,05$). PK PSA değerleri ile mi-375 ($r=0,596$; $p<0,05$) ve mir-16 ($r=0,504$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmamızda PK hastalarının Serum PSA değerleri 4 ng/ml'nin üzerinde olduğu ve kontrol grubuna göre önemli oranda artış gösterdiği belirlenmiştir. Gleason skorlamalarında ise 8 ve üzerindeki hastaların kötü prognoz ile ilişkilendirilmiştir. Mir-375 ve mir-16 ekspresyon seviyeleri önemli ölçüde artış göstermiş olup, serum PSA değeri ile aralarında pozitif yönlü korelasyon tespit edilmiştir. Mir-375 ve mir-16 onkogenik etki gösteren miRNA'lardır. Sonuçlarımız PK etiyojeninde rolünün olabileceğini göstermektedir. İleri çalışmalarda bu miRNA'ların hedef genleri ile PK üzerindeki kapsamlı rolünün araştırılması planlanmaktadır. Çalışmamız bu yönüyle PK etiyojeninin belirlenmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Prostat kanseri, mir-375, mir-16, PSA, Gleason skoru, gen ekspresyonu

ABSTRACT

Prostate cancer (PC) is the second-highest cause of cancer-related death in men after lung cancer and has a high probability of recurrence despite long-term treatment. Although the risk factors for PC are listed as age, ethnicity, genetic factors and family history, its etiology is largely unknown. As in many types of cancer, genetic and epigenetic changes play a role in its development. miRNAs are important epigenetic mechanisms that play a role in mechanisms such as cell differentiation, signal transduction, and apoptosis by silencing genes in the post-skeletal process. Investigation of the role of miRNAs in cancer development is promising in terms of elucidating the etiology of the disease. There are studies showing that various miRNAs such as miR-21, mir-221, mir-141, mir-145 are involved in the etiology of PC. However, more work to be done in this area and identification of candidate genes are needed. In addition, today, PC patients are diagnosed with prostate specific antigen (PSA) value in serum (>4.0 ng/ml), digital rectal examination and Gleason scores determined as a result of pathological evaluations of prostate biopsies. Identification of candidate miRNAs and their detectability in blood gain importance in terms of finding candidate biomarkers to support early diagnosis. In this study, the expression levels of mir-375 and mi-16 in the blood of PC patients were investigated and the relationship of these levels with the parameters used in the clinic was evaluated.

In our study, 10 PC patients who had not been diagnosed with any cancer before and 10 control groups were included. First of all, clinical evaluations were made in the urology clinic and biopsy samples were taken from patients with a PSA value above 4ng/mL. Afterwards, biopsy samples were stained with Hemotoxylin&Eosin staining method and Gleason scores were made. Finally, mir-375 and mir-16 expression levels in the peripheral blood of patients diagnosed with PC were evaluated by Quantitative Real-Time PCR (RT-qPCR) method. In addition, the correlation coefficient between the PSA and Gleason Scorings used in the diagnosis and the values we obtained was determined.

According to our findings, there was no significant difference between the age distribution of the patient group and the control group ($p>0.05$), but the serum PSA values showed a statistically significant increase in the PC group ($p<0.001$). It was determined that 60% of PC patients had a Gleason score of 6 and below, 20% of them 7, and 20% of them had a Gleason score of 8 and above ($p<0.05$). According to RT-qPCR results, mir-375 expression level in PC patients increased 3.06 times compared to the control group, which was statistically significant ($p<0.05$). The mir-16 level in the PC group, on the other hand, increased 4.66 times compared to the control group and was found to be statistically significant ($p<0.05$). A positive correlation was found between PC PSA values and mi-375 ($r=0.596$; $p<0.05$) and mir-16 ($r=0.504$; $p<0.05$).

In our study, it was determined that serum PSA values of PC patients were above 4 ng/ml and showed a significant increase compared to the control group. In Gleason scoring, patients 8 and above were associated with poor prognosis. Expression levels of mir-375 and mir-16 increased significantly, and a positive correlation was found between them and serum PSA value. Mir-375 and mir-16 are miRNAs with oncogenic effects. Our results show that it may have a role in the etiogenesis of PC. Future studies are planned to investigate the target genes of these miRNAs and their comprehensive role on PK. In this respect, our study will make important contributions to the determination of the etiology of PC.

Keywords: Prostate cancer, mir-375, mir-16, PSA, Gleason score, gene expression

REFERANSLAR

Avgeris M, Stravodimos K, Fragoulis EG, Scorilas A. The loss of the tumour-suppressor miR-145 results in the shorter disease-free survival of prostate cancer patients. *Brit J Cancer*. 2013;108:2573–2581

Buyyounouski, M. K., Choyke, P. L., McKenney, J. K., Sartor, O., Sandler, H. M., Amin, M. B., ... & Lin, D. W. (2017). Prostate cancer—major changes in the American Joint Committee on Cancer eighth edition cancer staging manual. *CA: a cancer journal for clinicians*, 67(3), 245-253.

Cui, M., Wang, H., Yao, X., Zhang, D., Xie, Y., Cui, R., & Zhang, X. (2019). Circulating microRNAs in cancer: potential and challenge. *Frontiers in genetics*, 10, 626.

Mercatelli N, Coppola V, Bonci D, Miele F, Costantini A, Guadagnoli M, Bonanno E, Muto G, Frajese GV, De Maria R, Spagnoli LG, Farace MG, Ciafrè SA. (2008). The inhibition of the highly expressed miR-221 and miR-222 impairs the growth of prostate carcinoma xenografts in mice. *PloS One*. 3:e4029.

Porkka, K. P., Pfeiffer, M. J., Waltering, K. K., Vessella, R. L., Tammela, T. L., & Visakorpi, T. (2007). MicroRNA expression profiling in prostate cancer. *Cancer research*, 67(13), 6130-6135.

Rebbeck, T. R. (2017, January). Prostate cancer genetics: variation by race, ethnicity, and geography. In *Seminars in radiation oncology* (Vol. 27, No. 1, pp. 3-10). WB Saunders.

Szeliski, K., Adamowicz, J., Gastecka, A., Drewa, T., & Pokrywczynska, M. (2018). Modern urology perspectives on prostate cancer biomarkers. *Cent European J Urol*, 71(4), 420-426. doi:10.5173/cej.2018.1762.

Vanacore D, Boccellino M, Rossetti S, Cavaliere C, D’Aniello C Di Franco R, et al., Micrnas in prostate cancer: an overview. *Oncotarget*, 2017, Vol. 8, (No. 30), pp: 50240-50251

Zedan AH, Osther PJS, Madsen AJ et al. (2020). Circulating miR-141 and miR-375 are associated with treatment outcome in metastatic castration resistant prostate cancer. *Scientific RepoRtS*, 10:227. <https://doi.org/10.1038/s41598-019-57101-7>

**CİNSEL SUÇ OLGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE ADLİ TIP HEMŞİRESİNİN
ÖNEMİ DERLEME ÇALIŞMA**
**THE IMPORTANCE OF FORENSIC MEDICINE NURSE IN THE EVALUATION OF
SEXUAL CRIME CASES REVIEW**

Ümit ŞİMŞEK

Dr. Öğr. Üyesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı

ORCID NO:0000-0002-3544-8871

ÖZET

Cinsel suç muayeneleri mağdurlar açısından travmatik süreçlerdir. Bu muayenelerde delil elde etmek ve mağduru olabildiğince travmatize etmemek gerekir. Bu kapsamda adli tıp hekimlerinin deneyimli adli tıp hemşirelerine ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir. Bu derlemede, cinsel suç olgularının muayenesinde adli hemşirelerin neden gerekli olduğu anlatılmaya çalışılacaktır. Derleme bir çalışma yapılmıştır. Konuyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Elde edilen literatür bilgileri ile pratikte yaşadığımız sorunlar birlikte değerlendirilmiştir. Literatüre göre, adli tıp uzmanları, pratikte cinsel suç muayenelerinde zorluklar yaşamaktadırlar. Mağdurun fiziksel, genital ve ruhsal muayenesi, biyolojik örneklerin alınması sırasında destek olarak hemşireye ihtiyaç duyulmaktadır. Ayrıca mağdurun muayene sırasında kendisini güvende hissetmesi için deneyimli bir hemşireye ihtiyaç duyulmaktadır. Ülkemizde adli tıp birimlerinde, adli tıp hemşireleri bulunmamaktadır. Özellikle cinsel suç olgularında, mağdurun muayeneye hazırlanması, kıyafetlerinin çıkarılması, jinekolojik masada uygun pozisyonda olması, gerekli olgularda kan veya diğer vücut sıvılarının alınmasında deneyimli hemşirelere ihtiyaç vardır. Adli tıp hemşireleri, mağdurların tüm bu muayene sürecinde kendilerini daha rahat hissetmelerine de katkı sağlar. Hemşirelere lisans eğitimi sürecinde adli tıp hemşireliği eğitimi verilmesi ve bu alanda istihdam sağlanması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adli Tıp, Adli Tıp Hemşireliği, Cinsel Suç

ABSTRACT

Sexual crime examinations are traumatic processes for the victims. In these examinations, it is necessary to obtain evidence and not to traumatize the victim as much as possible. In this context, it is thought that forensic medicine physicians need experienced forensic medicine nurses. In this review, it will be tried to explain why forensic nurses are necessary in the examination of sexual crime cases. A compilation study has been made. A literature review was conducted on the subject. The obtained literature information and the problems we experience in practice were evaluated together. According to the literature, forensic medicine specialists have difficulties in sexual crime examinations in practice. A nurse is needed to support the victim during physical, genital and mental examination and taking biological samples. In addition, an experienced nurse is needed to make the victim feel safe during the examination. There are no forensic medicine nurses in forensic medicine units in our country. Especially in sexual crime cases, experienced nurses are needed in preparing the victim for the examination, removing his clothes, being in the appropriate position on the gynecological table, and taking blood or other body fluids in necessary cases. Forensic medicine nurses also contribute to making victims feel more comfortable during this entire examination process. It is thought that forensic medicine nursing education should be given to nurses during the undergraduate education process and employment should be provided in this field.

Keywords: Forensic Medicine, Forensic Medicine Nursing, Sexual Crime

**EVALUATION OF UTERINE ARTERY ORIGINS ON 3D CONTRAST-ENHANCED
MAGNETIC RESONANCE IMAGES**

Betul SEVINDIK

MD, Department of Anatomy, Faculty of Medicine, Selcuk University, Konya, Turkey

ORCID ID: 0000-0003-1287-5544

Nadire UNVER DOGAN

MD, Prof., Department of Anatomy, Faculty of Medicine, Selcuk University, Konya, Turkey

ORCID ID: 0000-0001-5696-55472

Ozlem SECILMIS

*MD, Prof., Department of Obstetric and Gynecology, Faculty of Medicine, Selcuk University, Konya,
Turkey*

ORCID ID: 0000-0003-2208-8712

Emine UYSAL

MD, Assoc. Prof., Department of Radiology, Faculty of Medicine, Selcuk University, Konya, Turkey

ORCID ID: 0000-0001-8533-4939

Zeliha FAZLIOGULLARI

PhD, Prof., Department of Anatomy, Faculty of Medicine, Selcuk University, 42131, Konya, Turkey

ORCID ID: 0000-0002-5103-090X

Ahmet Kagan KARABULUT

MD, PhD, Prof., Department of Anatomy, Faculty of Medicine, Selcuk University, Konya, Turkey

ORCID ID: 0000-0002-9635-8829

ABSTRACT

The origin of the uterine artery varies widely. The branching patterns of the internal iliac artery are also quite variable. Branching of the internal iliac artery in different ways is important in pelvic surgery. In our study, fertile and infertile groups were created, and the arteries that gave rise to the uterine artery were examined. A total of 152 uterine arteries (n = 152) were evaluated retrospectively on 3D contrast-enhanced magnetic resonance images. Based on the study of Gomez-Jorge, the types of origin of the uterine artery were obtained. With regards to the incidence of types, differences between the fertile and infertile groups were examined. There was no statistically significant difference between the groups in terms of the incidence of origin types (p = 0.214). Based on the study of Gomez-Jorge, five different types of origins were obtained. The most common was type I (the uterine artery being the first branch of the inferior gluteal artery) origination. There are studies investigating the origin of the uterine artery in literature. We believe that our findings will also contribute to the body of knowledge available.

Keywords: Magnetic resonance, uterine artery, variation

**ACİL SERVİSTE SIK ATLANAN ÇOÇUK KIRIĞI: TİBİA EMİNENTİA AVULSİYON
KIRIĞI**

**CHILD FRACTURE FREQUENTLY MISSED IN EMERGENCY DEPARTMENT: TIBIA
EMINENTIA AVULSION FRACTURE**

İbrahim TÜLÜCE

Op. Dr., Karaman Training and Education Hospital

ORCID: 0000-0002-6663-3164

Ali ATEŞ

Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey University, Karaman Training and Education Hospital

ORCID: 0000-0002-5046-1150

ÖZET

Tibia eminentia avulsiyon kırığı, çocuklarda oldukça nadir görülen bir patolojidir. Tanı koymadaki gecikmeler, hastada klinik ve fonksiyonel açıdan kötü sonuçlara sebep olabilmektedir. Düşme sonrası tibia eminentia kırığı olan bir çocuk hasta olgusu sunulacaktır. Bisikletten diz üzerine düşme sonrası dizde ağrı şikayeti ile acil servise başvurmuş. 7 yaşında bayan hastanın klinik muayenesinde dizde minimal efüzyon ve çekilen iki yönlü direkt grafisinde patoloji saptanmayan hasta nonstreoid antiinflamatuvar tedavi, istirahat ve ortopedi poliklinik kontrolü ile taburcu edilmiş. Hasta bir hafta sonra ortopedi ve travmatoloji polikliniğine ayaktan başvurdu. Yapılan fizik muayenesinde sol diz tibia proksimalde şişlik, ağrı, dizde (+) 2 ballotman mevcut olan hastanın mukayeseli iki yön diz grafileri çekildi. Tibia eminentia bölgesinde ön çapraz bağ yapışma alanında avulsiyon kırığı izlendi. Hasta ortopedi ve travmatoloji kliniğine yatırıldı. Aynı gün kapalı olarak 2 adet kishner teli ve kanüllü vida ile tespit edildi. Postoperatif 1., 2. ve 3. Ay takiplerinde diz eklem hareketleri açık aktif mobilize şekilde takiplerine devam edildi. Postoperatif 6. ayda kaynaması yeterli olan hastanın implantları çıkartıldı ve takibe devam edilmektedir.

Eminentia kırıkları her ne kadar nadir olarak görüle bile çocuklarda artan hareketlilik ve travmalarına bağlı olarak diz bölgesinin yaralanmalarında bu tür bir kırıkla karşılaşabileceği akılda tutulmalı, direkt grafide şüpheli bir lezyon varlığında ileri görüntüleme yöntemlerine başvurulmalıdır. Kırığın stabil bir tespitin sağlanması, tedavi sonucunu etkileyen önemli bir etmendir.

Anahtar Kelimeler: Tibia eminentia avulsiyon kırığı, Diz travması, Çocuk kırıkları

ABSTRACT

Tibia eminentia fracture is a very rare pathology in children. Delays in diagnosis can lead to poor clinical and functional outcomes in patients. A case of a pediatric patient with tibia eminentia fracture after a fall will be presented.

The patient applied to emergency service with the complaint of pain in the knee after falling on the knee from the bicycle. In the clinical examination of a 7 years old female patient; the patient, who had minimal effusion in the knee and no pathology was detected in the bilateral direct X-ray, was discharged with non-steroid-antiinflammatory therapy, rest and orthopedics outpatient control. The patient was admitted to the orthopedics and traumatology outpatient clinic one week later. In the physical examination, the patient had swelling in the left knee proximal tibia, pain and (+) 2 ballotomy in the knee. Comparative two-way knee radiographs were taken. An avulsion fracture was observed in the attachment area of the anterior cruciate ligament in the tibia eminentia region. The patient was admitted to the orthopedics and traumatology clinic. It was fixed with 2 kishner wires and cannulated screws on the same days. In the postoperative 1st, 2nd, and 3rd month follow-ups, the knee joint movements were followed with

open active mobilization. The implants of the patient, whose union is sufficient of the 6th postoperative month, were removed and following-up continues.

Although eminentia fractures are rarely seen, it should be kept in mind that children may encounter such a fracture in knee injuries due to increased mobility and trauma, and advanced imaging methods should be used in the presence of a suspicious lesion on direct X-ray. Providing a stable fixation of the fracture is an important factor affecting the treatment outcome.

Keywords: Tibia eminentia avulsion fracture, Knee trauma, Child fractures

ERİŞKİN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE GELİŞEN VENTİLATÖR İLİŞKİLİ PNÖMONİ DENEYİMLERİMİZ

EXPERIENCES ABOUT VENTILATOR-ASSOCIATED PNEUMONIA IN A ADULT INTENSIVE CARE UNIT

Osman Şahin¹

¹ Uzm. Dr., Batman Eğitim ve Araştırma Hastanesi

ORCID NO: 0000-0003-0878-4543

Murat Küçük²

² Uzm. Dr., Batman Eğitim ve Araştırma Hastanesi

ORCID NO: 0000-0003-1705-645X

ÖZET

Giriş ve Amaç

Ventilasyon ilişkili pnömoni (VİP) yoğun bakım ünitelerinde (YBÜ) sıklıkla yaşanan ciddi bir enfeksiyondur ve yüksek mortalite ile ilişkilidir. Mortalite oranının yüksek olması, hastanede kalış süresinin uzaması ve hastane maliyetlerindeki artırması sebebiyle VİP gelişmesinde rol oynayan faktörlerin bilinmesi ve mortaliteye etki eden durumları azaltmak günümüzde çok önemlidir. Bu çalışmada hastanemizdeki VİP prevalansını ,mortaliteye etki eden faktörleri belirlemek amaçlanmıştır.

Method

2021-2022 Kasım tarihleri arasında, erişkin yoğun bakım ünitesinde takip edilen ve VİP tanısı koyulmuş hastalar seçildi. VİP tanısı hastanemiz enfeksiyon komitesi tarafından klinik pulmoner enfeksiyon skoru (KPES) ile belirlendi. VİP tanısı alan hastaların verileri retrospektif olarak incelendi. Hastalar, sağkalım durumlarına göre iki gruba ayrılarak, her iki grup arasında değişkenler incelendi. Mortalitenin bağımsız risk faktörlerini belirlemek için çok değişkenli logistik regresyon analizi yapıldı.

Bulgular

82 hasta (medyan yaş 70 , %72 erkek) sağkalım durumlarına göre iki gruba ayrıldı (Yaşayan vs Yaşamayan). %53.6 hastada mortalite saptandı. Medyan yaş (71 [64-78] vs 67 [57-73], p=0.070), APACHE-II skoru (23 [16-28] vs 22 [15-25], p=0.026), Charlson komorbidite indeksi (5 [3-6] vs 4 [2-5], p=0.010), tanı anında ağır ARDS tablosu (31 [%70.5] vs 18 [%47.4], p=0.035), VİP'e bağlı septisemi (38 [%86.4] vs 22 [%57.9], p=0.004), vazopressör ihtiyacı (38 [%86.4] vs 25 [%65.8], p=0.029) yaşamayan grupta daha yüksek saptandı. Yoğun bakımda kalış süresi ise (19 [14-25] vs 13 [8-21] p=0.002) yaşayan grupta yüksek saptandı. Çok değişkenli logistik regresyon analizi yapıldığında ; APACHE-II Skor (Odds oranı = 1.128 , [%95 CI 1.025-1.242] , p=0.014) , VİP'e bağlı septisemi (Odds oranı =4.879 , [%95 CI 1.331-17.877] , p=0.017) , tanı anında ağır ARDS tablosu (Odss oranı =4.443 , [%95 CI 0.1.281-15.409] , p=0.019) , tanı anında PO₂ / FiO₂ oranı (Odss oranı =0.980, [%95 CI 0.965-0.995] , p=0.008) mortalite için bağımsız risk faktörleri olarak saptandı.

Sonuç

Çalışmamızda hastalar VİP tanısı aldığımda düşük PO₂/FiO₂ oranına sahip olması ve bu parametrenin ağır ARDS tablosu kriterlerinden biri olması nedeniyle ventilasyon ilişkili pnömonide en önemli risk faktörü olarak bulunmuştur. Yüksek mortalite oranına sahip bu hasta grubunda erken mortalite belirteçlerinin netleşmesi açısından randomize kontrollü çalışmalara ihtiyaç vardır.

Keywords: ventilasyon ilişkili pnömoni, pnömoni, mortalite, yoğun bakım

ABSTRACT

Background

Ventilation-associated pneumonia (VAP) is a serious infection frequently experienced in intensive care units (ICU) and is associated with high mortality. Today, It is very important to know the factors that play a role in the development of VAP and to reduce the conditions that affect mortality due to the high mortality rate, prolonged hospital stay and increased hospital costs. In this study, it was aimed to determine the prevalence of VAP in our hospital and the factors affecting on patient mortality.

Methods

The data of patients who were followed up in the adult intensive care unit between 2021-2022 November and who were diagnosed with VAP were selected. The diagnosis of VAP was determined by the clinical pulmonary infection score (CPES) by the infection committee of our hospital. The patients were divided into two groups according to their survival status, and the variables between both groups were examined. Multivariate logistic regression analysis was performed to identify independent risk factors for mortality.

Results

82 patients included in this study (median age 70 years, 72% male) were divided into two groups (Non-mortal vs Mortal) according to their survival status. Mortality was detected in 53.6 % of the patients. Median age (71 [64-78] vs 67 [57-73], $p=0.070$), APACHE-II score (23 [16-28] vs 22 [15-25], $p=0.026$), Charlson comorbidity index (5 [3-6] vs 4 [2-5], $p=0.010$), severe ARDS at diagnosis (31 [70.5%] vs 18 [47.4%], $p=0.035$), septicemia due to VAP (38 [86.4%] vs 22 [57.9%], $p=0.004$), vasopressor requirement (38 [86.4%] vs 25 [65.8%], $p=0.029$) was higher in the mortal group. The length of stay in the intensive care unit (19 [14-25] vs 13 [8-21] $p=0.002$) was higher in the non-mortal group. When multivariate logistic regression analysis was performed; APACHE-II Score (odds ratio = 1.128 , [95% CI 1.025-1.242] , $p=0.014$) , septicemia due to VAP (odds ratio =4.879 , [95% CI 1.331-17.877] , $p=0.017$) , diagnosis severe ARDS at the time of diagnosis (Odss ratio =4.443 , [95% CI 0.1.281-15.409] , $p=0.019$) , PO₂ / FiO₂ ratio at diagnosis (Odss ratio =0.980, [95% CI 0.965-0.995] , $p=0.008$) were identified as independent risk factors for mortality.

Conclusion

In our study, it was found to be the most important risk factor in ventilation-associated pneumonia because patients had a low PO₂/FiO₂ ratio when they were diagnosed with VAP, and this parameter was one of the criteria for severe ARDS. Randomized controlled studies are needed to clarify early mortality markers in this patient group with a high mortality rate.

Keywords: ventilator-associated pneumonia, intensive care , mortality

21. YÜZYIL PANDEMİSİNDE SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA DAMGALANMA, YALNIZLIK VE TÜKENMİŞLİK

STIGMA, LONELINESS AND BURNOUT IN HEALTHCARE PROFESSIONALS IN THE 21ST CENTURY PANDEMİC

Hülya KANKAYA¹

¹Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, İzmir, Türkiye

¹ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3154-9103>

Büşra GEREKLİ²

²Hemşire, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Atatürk Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İzmir, Türkiye

²ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-4153-0338>

Serap ÖZER³

³Doç. Dr., Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, İzmir, Türkiye

³ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8903-1596>

ÖZET

Kısa sürede tüm dünyayı etkisi altına alan covid-19 pandemisi sürecinde stres altında görevini devam ettirmeye çalışan sağlık çalışanları birçok fiziksel ve psikolojik güçlüklerle karşı karşıya kalmıştır. Araştırma, covid-19 pandemi döneminde sağlık çalışanlarında damgalanma, yalnızlık ve tükenmişlik düzeyini araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Kesitsel ve tanımlayıcı tipte olan çalışma, Aralık 2021-Şubat 2022 tarihleri arasında farklı sosyal medya kaynaklarıyla (twitter, whatsapp, instagram ve facebook), sanal bir kartopu örnekleme yaklaşımı kullanılarak ulaşılan 111 sağlık çalışanı ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri; "Sağlık Çalışanı Tanıtım Formu", "Sağlık Çalışanları İçin COVID-19 Damgalama Anketi", "UCLA-LS Yalnızlık Ölçeği" ve "Pines Tükenmişlik Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 27,86±4,93 yaş olup, %55,9'u kadın, %61,3'ü bekar, %79,3'ü çocuk sahibi değil, %63,1'i lisans mezunu, %72,1'i hemşire, %55,0'i ailesi ile birlikte yaşamaktadır. Çalışmada, damgalama anketi puan ortalaması; 18,64±7,20, yalnızlık ölçeği puan ortalaması; 16,27±3,31, tükenmişlik ölçeği puan ortalaması; 95,41±22,16 olarak bulunmuştur. Ölçek puan ortalamaları arasındaki ilişki incelendiğinde; tüm ölçekler arasında (p<0.05) pozitif yönde anlamlı korelasyon olduğu saptanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, covid-19 pandemi döneminde görev yapan sağlık çalışanlarının ortalamaya yakın düzeyde yalnızlık ve damgalanma duygusu yaşadığı ve ölçek puan ortalamasına göre bir tükenmişlik durumu içerisinde olduğu görülmüş, yalnızlık ve damgalanma algısının artmasıyla tükenmişlik düzeyi artmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, daha sonra yaşanabilecek salgınlar göz önüne alınarak, istihdamın artırılması ve beraberinde iş yükünün azaltılması, bulaşıcı hastalıkların yönetimine ilişkin eğitim ve koruyucu ekipmanların sağlanması, çalışma çevrelerinin iyileştirilmesi, toplum algısını değiştirmeye yönelik bilgilendirmelerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: covid-19, sağlık çalışanları, tükenmişlik, yalnızlık, damgalanma

ABSTRACT

During the covid-19 pandemic, which affected the whole world in a short time, healthcare professionals who tried to continue their jobs under stress faced many physical and psychological difficulties. The study was conducted to examine the level of stigma, loneliness and burnout in healthcare professionals during the covid-19 pandemic. The study, which is cross-sectional and descriptive, was conducted with 111 healthcare professionals who were reached using a virtual snowball sampling approach, through different social media sources (twitter, whatsapp, instagram and facebook) between December 2021 and

February 2022. The data were collected by using the "Participant Sociodemographic Form", "COVID-19 Stigmatization Questionnaire for Health-care Workers", "UCLA-LS Loneliness Scale" and "Pines Burnout Scale". The mean age of the participants was 27.86 ± 4.93 years, 55.9% were female, 61.3% were single, 79.3% had no children, 63.1% were undergraduates, 72.1% were nurse, 55.0% live with their family. It was found that the mean score of stigma scale was 18.64 ± 7.20 , loneliness scale score was 16.27 ± 3.31 , burnout scale mean score was 95.41 ± 22.16 . When the correlation between the scale mean scores is examined; it was determined that there was a positive significant correlation between all scales ($p < 0.05$). According to the results of the study, it was seen that the health professionals working during the covid-19 pandemic experienced loneliness and stigma close to the average and were in a state of burnout according to the scale score average, and the level of burnout increased with the increase in the perception of loneliness and stigma. It is recommended to improve the employment and reducing the workload, to provide education programs and protective equipment for the management of infectious diseases, improving the working environment, and to plan education programs for society about changing the perception to healthcare professionals, taking into account the epidemics that may occur later.

Keywords: covid-19, healthcare professional, burnout, loneliness, stigma

BAINBRIDGE-ROPER'S SYNDROME: A REVIEW

Elif Gökçe ERSOY ŞİMŞEK

Uzm. Dr., Eskişehir Yunus Emre Devlet Hastanesi

ORCID NO: 0000 0003 4504 240X

ABSTRACT

Bainbridge-Ropers syndrome (BRPS) is a neurodevelopmental genetic disorder associated with mutations in the additional sex combs-like *ASXL3* gene on chromosome 18q12.1. There are approximately 30 cases documented in the literature so far. A total of 200 cases are estimated to exist worldwide. It is characterized by neurodevelopmental delay, learning difficulties, behavioral problems, hypotonia, feeding problems and several facial dysmorphisms. Characteristic craniofacial features were mostly nonspecific, include distinct craniofacial features such as prominent forehead, arched eyebrows, and hypertelorism. In some of the patients epileptic seizures occur in childhood. Common comorbid psychiatric issues associated with BRPS include aggression, sleep impairment, disruptive behavior, autistic traits, speech impairment, self-injurious behavior. Given that BRPS affects multiple systems, early identification and prompt referral to a multidisciplinary team including the geneticist, psychiatrist and neurologist is critical to reduce morbidity associated with the condition. This review will focus on syndrome's characteristic features, clinical course, and comorbid psychiatric issues.

Key words: Bainbridge-Ropers, syndrome, psychiatric comorbidity

THE EVALUATION OF THE POST-EARTHQUAKE ANXIETY LEVEL OF 6TH GRADE STUDENTS OF THE FACULTY OF MEDICINE IN A PROVINCE WHERE THE EARTHQUAKE HAS HAPPENED

DEPREMİN YAŞANDIĞI BİR İLDE TIP FAKÜLTESİ 6.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DEPREM SONRASI ANKSİYETE DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Zehra KILINC

Asistant Prof., MD, Dicle University Faculty of Medicine

ORCID NO: 0000-0003-2896-4912

Hıdır SARI

Asistant Prof., MD, Dicle University Faculty of Medicine

ORCID NO: 0000-0002-7466-6628

Damla KILIÇ

Res.Assist. MD, Dicle University Faculty of Medicine

ORCID NO: 0000-0003-3116-7973

ABSTRACT

Earthquake is a natural disaster that has the power to shake people's lives deeply and create serious psychological effects, as well as the structural destruction it creates in the geography where it is located. Post-earthquake assistance is mainly aimed at saving lives, treating physical injuries, providing shelter and improving infrastructure services. The fact that the detection and treatment of the psychological impact process is more complex and long-term results in the damage in this area often being left to itself. On 6 and 20 February 2023, 2 earthquakes each occurred in Kahramanmaraş and Hatay, respectively. Earthquakes were intensely felt in the surrounding provinces, especially in Gaziantep, Hatay, Osmaniye, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Malatya, Elazığ and Adana. Serious loss of life and property occurred. To evaluate the post-earthquake anxiety status of 6th grade students at Dicle University Faculty of Medicine, to share the results with administrators and service providers, and to provide the necessary psychosocial support according to needs.

This descriptive study was conducted with 6th grade students of Dicle University Faculty of Medicine between 21.02.2023 and 28.02.2023. A 33-item questionnaire including sociodemographic data and the BECK Anxiety Scale was applied online to the students who accepted to participate in the study . The scale scores were accepted as mild between 8-15, moderate between 16-25, and severe anxiety between 26-63 . Study data were analyzed by transferring to SPSS program . Continuous variables were expressed as mean \pm standard deviation or median (min-max). Numbers and percentages were used for categorical data. The mean age of the participants in the study was 24.87 ± 2.04 , 59.3% of them were male and 93.5% of them were single. 8.3% of them stated that they had a chronic disease and 11.1% of them had a mental illness . 38% of the participants had undamaged houses, 3.7% of them were destroyed and 9.3% of them were severely damaged. . The rate of physical injury was 10.2% for them, 4.6% for their first-degree relatives and 5.6 % for their second-degree relatives . The rate of those who died from their first-degree relatives was 1.9% , and the rate of those who died from their second-degree relatives was 5.6%. BECK anxiety scale mean scores were compared according to gender , the mean score of women was higher than men, and there was a statistically significant difference between them. ($p < 0.05$).

A moderate level of anxiety was found in our study , and it was observed that the earthquake caused both loss of life and property , with women getting higher BECK anxiety scale scores than men, and those with mental illnesses than those without. It should not be forgotten that the earthquake is still in an early period during the period of the study, and in such events, bio - psycho -social problems may occur on the person and the society in the short, medium and long term.

Key Words: Earthquake, Anxiety , Medical students

ÖZET

Deprem, yer aldığı coğrafyada oluşturduğu yapısal yıkımın yanı sıra insanların yaşamlarını derinden sarsma ve ciddi psikolojik etkiler yaratma gücüne sahip bir doğa felaketidir. Deprem sonrası yapılan yardımlar, ağırlıklı olarak yaşam kurtarılması, fiziksel yaralanmaların tedavisi, barınak sağlanması ve alt yapı hizmetlerinin düzeltilmesine yöneliktir. Psikolojik etkilenme sürecinin saptanma ve tedavisinin daha karmaşık ve uzun süreli olması, bu alandaki hasarın, çoğu kez kendi haline bırakılmasıyla sonuçlanmaktadır. 6 ve 20 Şubat 2023 tarihinde sırasıyla Kahramanmaraş ve Hatay'da 2'şer deprem meydana geldi. Depremler, Gaziantep, Hatay, Osmaniye, Adıyaman, Şanlıurfa, Diyarbakır, Malatya, Elazığ ve Adana başta olmak üzere çevre illerde yoğun olarak hissedildi. Ciddi can ve mal kaybı yaşandı. Bu çalışmanın amacı, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi 6. sınıf öğrencilerinin deprem sonrası anksiyete durumlarını değerlendirmek, sonucu yöneticiler ve hizmet sunucularla paylaşmak ve ihtiyaca göre gerekli psikososyal desteğin verilmesini sağlamaktır.

Bu çalışma tanımlayıcı tipte olup, 21.02.2023 ve 28.02.2023 tarihleri arasında, Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi 6. sınıf öğrencileriyle yapıldı. Çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilere, sosyodemografik verileri ve BECK Anksiyete Ölçeğini içeren 33 soruluk bir anket online olarak uygulandı. Ölçek puanı 8-15 arası hafif, 16-25 arası orta, 26-63 arası şiddetli düzeyde anksiyete kabul edildi. Çalışma verileri, SPSS programına aktarılarak analiz edildi. Sürekli değişkenler ortalama \pm standart sapma veya medyan (min-maks) olarak ifade edildi. Kategorik veriler için sayı ve yüzdeler kullanıldı. Araştırmaya katılanların yaş ortalaması $24,87 \pm 2,04$ olup, %59,3'ü erkek, %93,5'u bekar. %8,3'ü kronik bir hastalığının, %11,1'i ruhsal bir hastalığının olduğunu belirtti. Katılımcıların %38'inin konutları hasarsız olup, Hasarlılar içinde ise %3,7'si yıkık, %9,3'ü ağır hasarlıydı. Kendilerinin fiziksel olarak yaralanma oranı %10,2, birinci derece yakınlarının %4,6, ikinci derece yakınlarının %5,6'ydı. Birinci derece yakınlarından ölenlerin oranı %1,9, ikinci derece yakınlarından ölenlerin oranı ise %5,6'ydı.

Cinsiyete göre BECK anksiyete ölçek puan ortalamaları karşılaştırıldığında, kadınların puan ortalaması, erkeklerden daha fazla olup, aralarında istatistiksel olarak aralarında anlamlı fark bulundu yine ruhsal hastalık varlığına göre karşılaştırıldığında da ruhsal hastalığı olanların puan ortalaması, olmayanlara göre daha fazla olup, aralarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu ($p < 0,05$).

Çalışmamızda orta düzeyde anksiyete saptanmış olup kadınların erkeklere göre, ruhsal hastalıkları olanların olmayanlara göre daha fazla BECK anksiyete ölçek puanı aldıkları depremin hem can hem mal kaybına yol açtığı görülmektedir. Çalışmanın yapıldığı dönem depremin henüz erken bir döneminin olması bu tür olaylarda kişi ve toplum üzerinde kısa orta ve uzun dönemde biyo -psiko- sosyal sorunlar meydana gelebileceği unutulmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Anksiyete, Tıp fakültesi öğrencileri

ÖZOFAGUS NÖROENDOKRİN KARSİNOM TANILI OLGULARIMIZIN RETROSPEKTİF İNCELENMESİ

RETROSPECTIVE INVESTIGATION OF OUR CASES DIAGNOSED WITH ESOPHAGEAL NEUROENDOCRINE CARCINOMA

Berrak MERMİT ERÇEK

Y.Y.Ü. Tıp Fakültesi Dursun Odabaş Tıp Merkezi

ORCID NO: 0000-0003-1058-5500

ÖZET

Gastrointestinal sistemde endokrin karsinomların en nadir görüldüğü yer özofagustur. Nöroendokrin karsinom (NEK), özofagusun tüm maligniteleri arasında %0.4 ile %2 arasında bir insidansa sahiptir. Nöroendokrin karsinomlar genel olarak özofagusun distal kısmında lokalize olurlar. Özofagus NEK oldukça agresif bir malignitedir çünkü genellikle ileri evrede tanı konur.

OLGULAR

2018 ile 2022 tarihleri arasında özofagus NEC tanısı olan altı hasta retrospektif olarak incelendi. Olguların hepsinde korogranin A, sinaptofizin ve CD56 için pozitif immün boyama gösterilmişti. Hastaların 2si erkek (%33) , dördü kadın idi (%66). Hastaların ortanca yaşı 54 (41-75) idi ve hepsi 40 yaş üzerindedir. Prezantasyonda en sık semptom disfajiydi. Hastaların hiç birinde karsinoid sendrom yoktu. Hastaların beşinde alt özofagus, birinde ise orta özofagus yerleşimli tümör saptandı. Tanı anında hastaların tümünün ECOG performans skoru 1 idi. Başvuruda dört hasta metastatik evrede idi. Metastazı olmayan diğer 2 hastada ise bölgesel lenf nodu metastazı mevcuttu. Bu iki hastaya neoadjuvan kemoterapi sonrası cerrahi yapıldı ve birinde takipte metastaz gelişti. Metastatik evredeki 5 hasta palyatif kemoterapi aldı. Bu hastaların üçünde parsiyel yanıt ikisinde ise progresyon gözlemlendi. Sadece iki hasta ikinci ve üçüncü seri kemoterapi aldı. Takipte hastaların beşi öldü, biri ise sağ ve tedavisi devam etmektedir.

SONUÇ

Burada nadir görülen bir hastalık olan özofagus nöroendokrin karsinom tanılı altı hastayı sunduk. Özofagus kanseri görülme sıklığı yaşla artar ve 6., 7. Dekatta tepe noktasına ulaşır. Ve erkeklerde kadınlarda göre daha sık görülür. Bizim hastalarımızın daha genç ve kadınların daha sık olması literatür ile uyumlu değildi, bu da hastamızın sık görülen skuamöz hücreli ve adenokarsinom değil de nöroendokrin karsinom olması ile ilişkili olabilir.

Literatürde daha önceki az sayıda çalışmada mix nöroendokrin karsinomlar çalışılmış olup saf nöroendokrin karsinom çalışması çok nadirdir. Gelecekte özofagus NEK'te daha etkin tedavilerin belirlenmesi için daha fazla hasta içeren prospektif çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar kelimeler: özofagus, nöroendokrin karsinom, gastrointestinal

ABSTRACT

The most rare place of endocrine carcinomas in the gastrointestinal tract is the esophagus. Neuroendocrine carcinoma (NEK) has an incidence of between 0.4% and 2% among all malignancies of the esophagus. Neuroendocrine carcinomas are generally localized in the distal part of the esophagus. Esophageal NEC is a very aggressive malignancy because it is usually diagnosed at an advanced stage.

CASES

Six patients with esophageal NEC diagnosis between 2018 and 2022 were retrospectively examined. Positive immune staining for chorogranin A, synaptophysin and CD56 was shown in all of the cases. 2 of the patients were male (33%) and four were female (66%). The median age of the patients was 57

(41-75) and all of them were over 40 years old. Dysphagia was the most common symptom in the presentation. None of the patients had carcinoid syndrome. Five of the patients had a tumor located in the lower esophagus, and one had a tumor located in the middle esophagus. At the time of diagnosis, the ECOG performance score of all patients was 1. At admission, four patients were at the metastatic stage. In the other 2 patients who did not have metastases, regional lymph node metastases were present. These two patients underwent surgery after neoadjuvant chemotherapy, and metastasis developed in one of them during follow-up. 5 Patients in the metastatic stage received palliative chemotherapy. Partial response was observed in three of these patients and progression was observed in two of them. Only two patients received the second and third series of chemotherapy. During the follow-up, five of the patients died, while one is alive and his treatment is ongoing.

RESULT

Here we presented six patients diagnosed with esophageal neuroendocrine carcinoma, a rare disease. The incidence of esophageal cancer increases with age and is 6., 7. The Decatta reaches its peak at. And it occurs more often in men than in women. The fact that our patients were younger and women more often was not consistent with the literature, which may be related to the fact that our patient had neuroendocrine carcinoma, not the common squamous cell and adenocarcinoma. Mixed neuroendocrine carcinomas have been studied in a small number of previous studies in the literature, and pure neuroendocrine carcinoma studies are very rare. Prospective studies involving more patients are needed to determine more effective treatments in esophageal NEc in the future.

Key words: esophageal, neuroendocrine carcinoma, gastrointestinal